

NESTNIK

Letnik XVII.

Celovec, petek, 4. maj 1962

Štev. 18 (1042)

Vsa svetovna javnost obsoja Ameriko:

Za atomske poskuse ni nobenega opravičila!

Ravno v času, ko se konferenca 17 držav v Ženevi trudi, da bi našla možnosti za sklenitev sporazuma o razorožitvi in zlasti za ukinitve jedrskih poskusov, je Amerika kljub protestom iz vsega sveta začela novo serijo atomskih poskusov na Pacifiku. Višek ironije je izjava ameriškega predstavnika na ženevski konferenci, ki je v tej zvezi dejal, da je ameriška vlada sklenila obnoviti poskuse v ozračju z „najgloblji obžalovanjem in največjim premagovanjem“. To je naravnost izzivanje vsega miroljubnega človeštva in je reakcija svetovne javnosti tudi temu primerno ostra, kajti nihče na svetu — razen nekaj vojaških prenapetežev in zaslepljenih politikov — ne najde in ne more najti nobenega opravičila za atomske poskuse ravno v času, ko si človeštvo ničesar ne želi tako goreče kot trajnega mira.

Svetovna javnost je sprejela obnovev ameriških jedrskih poskusov z zaprepasčenjem in obsodbo. Vest o eksplozijah nad Božičnimi otoki v Pacifiku je izzvala številne proteste in odmeve. Najostreje je razumljivo reagirala Japonska, ki je kot prva in doslej edina država na svetu doživela atomsko bombardiranje. Japonska socialistična stranka poudarja v svojem protestu, da za Ameriko ni opravičila, zlasti ker je obnovila poskuse, medtem ko traja ženevska razorožitvena konferenca. V vseh velikih japonskih mestih so se na dan neodvisnosti zbrali milijoni ljudi na cestah in so najostreje protestirali proti ameriškim atomskim poskusom, hkrati pa zahtevali tudi razveljavno ameriško-japonskega obrambnega pakta in s tem povezane ameriške okupacije Japonske.

Tudi v številnih drugih državah širom sveta je prišlo do velikih protiameriških demonstracij in mnogi državniki so izrazili svoje ogorčenje zaradi obnovev ameriških poskusov. Tako je predsednik kanadske vlade Diefenbaker izrazil obžalovanje zaradi obnovev ameriških poskusov in pripomnil, da Kanada globoko obžaluje, da se v Ženevi niso mogli sporazumeti o prepovedi jedrskih poskusov. Predsednik danske vlade Viggo Kampmann je izjavil, da se mora njegova država sedaj še bolj potruditi, da bi pripomogla k dosegu sporazuma o nadzorovanju in popolni razorožitvi ter prepovedi jedrskih poskusov. V Rangunu je burmanski zunanji minister U Ti Han dejal, da Burma obžaluje vse poskuse z jedrskim orožjem in želi, da bi bili ustavljeni.

Val protestov zaradi ameriških atomskih poskusov je zajel tudi Veliko Britanijo in Ameriko samo. Čeprav sta predsednik britanske vlade Macmillan in šef laburistične opozicije Gaitskill ponovno izrazila soglasje z obnovitvijo ameriških poskusov, je britanska javnost obsodila te poskuse kot veliko grožnjo za mir. Zaradi tega se je večje število britanskih rodoljubov znašlo pred sodiščem, kjer se morajo zagovarjati zaradi udeležbe v protiameriških demonstracijah. Tako torej v dejanju izgleda svoboda in demokracija v zahodnih državah!

Ostra obsodba ameriških atomskih poskusov je bila izrečena tudi v Jugoslaviji, kjer je predstavnik zunanjega ministrstva v tej zvezi izjavil: Vsega obžalovanja vreden je sklep ameriške vlade, da začne atomske poskuse v ozračju, in to v času pogajanj o razorožitvi, kljub resoluciji z zadnjega zasedanja OZN in odločnim za-

htevam svetovne javnosti ter pozivom državljanov številnih držav. Ne moremo sprejeti od nikogar nobenih argumentov za opravljanje poskusov, ker ne krepijo, ampak še bolj ogrožajo varnost človeškega rodu.

Na sedežu Združenih narodov v New Yorku je večina delegacij sprejela vest o

obnovitvi ameriških jedrskih poskusov z zaskrbljenostjo in obžalovanjem. Delegati izjavljajo, da bo obnovev teh poskusov zelo neugodno vplivala na ženevska pogajanja in na napore za ureditev berlinskega problema na sprejemljivi osnovi. Samo v Ameriki in nekaterih zahodnih državah, Zahodna Nemčija seveda na čelu — skušajo najti opravičila za obnovev jedrskih poskusov in zvrčajo krivdo na Sovjetsko zvezo. Vsem tem poskusom zavijanja dejstev velja nedvoumni odgovor, ki ga je dala skupina ameriških študentov v Londonu, ko je v pismu predsedniku Kennedyju poudarila: Sedaj in za vedno ustavite ta krog samomorilskih poskusov in nam omogočite, da bomo ponosno stopali po svetu kot Američani, ki prinašajo mir in ne uničenjel

Bonn ovira sporazum med Vzhodom in Zahodom

Ameriško-sovjetski razgovori, ki so se začeli v Moskvi med sovjetskim zunanjim ministrom in ameriškim veleposlanikom ter se zdaj nadaljujejo v Washingtonu med ameriškim zunanjim ministrom in sovjetskim veleposlanikom, doslej sicer še niso privedli do bistvenih rezultatov. Pokazali pa so eno: možnosti za zблиžanje med Vzhodom in Zahodom vsekakor obstojajo, pač pa je glavna ovira na tej poti nepopustljiva politika Zahodne Nemčije.

Glavni predmet razgovorov med ameriški in sovjetski predstavniki je berlinsko vprašanje, ki pa je le del splošnega nemškega problema, okoli katerega so se zaostriili odnosi med Vzhodom in Zahodom. Ni slučaj, da so o tem problemu razpravljali tudi na sedanjih razorožitvenih konferenci v Ženevi, posebno v njenem prvem delu, ko so bili navzoči še zunanji ministri posameznih držav. Nemško vprašanje je slej ko prej nekak barometer vzhodno-zahodnih odnosov in je prav od njega v veliki meri odvisno, v katero smer se razvijajo tudi ostali mednarodni problemi.

Ravno v nemškem vprašanju pa se je Amerika znašla v precej nepriljubljen položaju. Na eni strani ji ni mogoče, da bi enostavno zavnila gotovo pripravljenost Sovjetske zveze na sporazum, na drugi strani pa se mora ozirati tudi na svojega zaveznika — Zahodno Nemčijo, o kateri pa je splošno znano, da sedanji Adenauerjev režim ničesar noče slišati o reševanju, ki bi bilo povezano s kakršnim koli priznanjem Vzhodne Nemčije. Vendar je tudi dolgoletni najožji sodelavec in osebni predstavnik Kennedyja general Clay po osem mesečnem bivanju v zahodnem Berlinu prišel do spoznanja, da zahodne države vzhodnonemškega režima po diplomatski poti trenutno sicer ne bodo priznale, toda „Vzhodna Nemčija je v neki fazi življenjsko dejstvo, s katerim se je treba sprijazniti“.

Letošnji 1. maj — mednarodni praznik dela:

Po vsem svetu velike manifestacije za mir in razorožitev

V Avstriji: Prihodnje volitve že mečejo sence na notranje dogajanje

Letošnji 1. maj je spet sto in sto milijonov delovnih ljudi po vsem svetu slavilo kot svoj največji praznik — kot praznik dela in mednarodne solidarnosti v boju za pravične odnose med ljudmi. Proslave 1. maja pa so bile hkrati tudi mogočna manifestacija za mir in demokracijo ter demonstracija proti blaznemu oboroževanju in zlasti proti atomskim poskusom.

V vseh velikih mestih širom sveta so se za 1. maj zbirale na cestah nepregledne množice delovnega ljudstva, da po stari tradiciji proslavijo svoj veliki praznik. Medtem ko so bile v vzhodnih državah prvomajske proslave povezane z velikimi vojaškimi paradami, je na primer na Portugalskem policija streljala na manifestante s puškami in streljnicami, da bi tako v krvi zatrla stremeljenja svobodoljubnega prebivalstva. V zahodnem Berlinu pa je bila tudi prvomajska proslava zlorabljena za hujskanje proti Vzhodni Nemčiji.

Posebno slavnostno so 1. maj praznovali delovni ljudje Jugoslavije. Velike povelje v Beogradu se je udeležil tudi predsednik Tito, v proglasu, ki so ga za 1. maj naslovile na narode Jugoslavije posamezne organizacije, pa je bilo poudarjeno, da se letošnji 1. maj proslavlja v znamenju boja naprednega človeštva za mir, socializem in neodvisnost narodov. Čeprav reakcionarne, napadalne in kolonialistične sile krčevito branijo preostale privilegije — je v proglasu med drugim rečeno — so delavski razred in druge napredne sile sveta zdaj odločnejše in sposobnejše in bolj kakor kdaj koli se zavedajo, da sadovi človekovega uma in rok morejo in morajo služiti miru in novim zmogam delovnega človeka. »Mi bomo vztrajali v boju za vsestransko in enakopravno sodelovanje z vsemi deželami in naprednimi gibanji, ki se z dejanji in besedo bore za mir, neodvisnost in enakopravnost narodov.«

Pri nas na Koroškem in v Avstriji so bile prvomajske proslave že močno zasenčene s pripravami na prihodnje volitve. Celo ÖVP, ki sicer ni navdušena za praznik dela, je za letošnji 1. maj priredila različna zborovanja, kjer so njeni voditelji poudarjali »domovinsko zvestobo« ÖVP, isto pa odrekli socialistični stranki, ker ima le-ta v svojih prvomajskih povorkah preveč rdečih zastav.

Prvomajske proslave SPÖ so bile letos v znamenju mlade generacije. Na predvečer 1. maja je bila na Dunaju bakljada, kjer je sodelovalo 15.000 mladih socialistov. Za prvi maj pa se je po dunajskih cestah vila dolga

Italijanski fašisti žalujejo za Mussolinijem

Val fašističnih atentatov, ki je bil doslej v glavnem omejen na Trst, je zdaj zajel tudi Gorico. Prav za obletnico poraza fašizma so fašistični atentatorji izvedli bombni napad na sedež goriške federacije KPI, po vseh goriških oglašnih deskah pa je goriška federacija fašistične MSI nalepila osmrtnico za Benito Mussolinijem, katerega so italijanski rodoljubi ob koncu vojne obesili v Milanu kot kaznen za gorje, ki ga je povzročil italijanskemu prebivalstvu in vsemu človeštvu. V tej osmrtnici so fašisti pozvali prebivalstvo k udeležbi pri maši v neki goriški cerkvi.

Demokratsko prebivalstvo na Koroškem je ostro obsodilo fašistični atentat in izrazilo ogorčenje tudi ob dejstvu, da oblasti dopuščajo objavljanje takih oglasov, kot je bila osmrtnica za Mussolinijem, čeprav zakon izrecno prepoveduje opravičevanje in poveličevanje fašizma. Pa kaj bi se temu čudili, saj oblasti mirne duše dopuščajo tudi grozilne izjave znanih fašističnih voditeljev, katerih eden je šele pred nedavnim na seji občinskega sveta v Gorici zagrozil, da bodo vrgli v zrak spomenik padlim partizanom, če bi ga kdaj postavili njim v spomin.

Taki dogodki nedvoumno kažejo, da so ena sama veriga dogodkov z logično zvezo, da fašistična nesramnost ne pozna meja in da desničarski skrajneži lahko počenjajo, kar jih je volja, kajti oblastni organi kažejo pri tem nedopustno velikodušnost. Ravno na primeru Trsta, o katerem smo poročali v zadnji številki našega lista, pa bi oblasti končno morale le uvideti, kam pelje taka pot. Vsa demokratska javnost Italije zato upravičeno zahteva, da je treba enkrat za vselej napraviti konec fašistični predrznosti.

Bridke izkušnje o sosedni državi pa bi morale biti nauk tudi za naše oblasti, saj tudi pri nas ne manjka primerov, ki dnevno opozarjajo na nevarnost neonacizma. Ni treba, da bi vsak dan pokale bombe; tudi pisanje raznih listov je dovolj resno opozorilo, da živimo med nami ljudje, ki bi raje danes kot jutri nadaljevali tam, kjer so svoje zločinske početje morali prenehati leta 1945!

povorka delovnih ljudi, katerim so govorili vicekancler dr. Pittermann, notranji minister Afritsch in dunajski župan Jonas. Medtem ko je vicekancler Pittermann poudaril pripravljenost avstrijskih socialistov, da se borijo za nevtralnost, neodvisnost in demokratsko domovino Avstrijo, je minister Afritsch opozoril na sovražnike demokracije, ki živijo sredi med nami in je zato potreben odpor vsega demokratskega ljudstva.

Na Koroškem je bila proslava v Celovcu, kjer je govoril deželni glavar Wedenig. Poudaril je, da moramo svobodo in demokracijo kot temelja naše države vedno znova spet braniti, kajti brez svobode in demokracije ne more biti gospodarske blaginje, ne more biti političnega in socialnega mira. Z mladino za napredek v državi, za mir med narodi in za svobodo ljudi v vseh deželah sveta, je deželni glavar zaključil svoj govor.

Avstrijski obisk v Ameriki

Zadnje sredo so prispeli na večdnevni obisk v Ameriko zvezni kancler dr. Gorbach, zunanji minister dr. Kreisky in državni sekretar v zunanjem ministrstvu dr. Steiner. Odzvali so se osebno povabilu ameriškega predsednika Kennedyja.

Obisk avstrijskih državnikov v Ameriki je najtesneje povezan z gospodarskimi problemi. Zato so bili predvideni razgovori zlasti s predstavniki gospodarskih ustanov. Pa tudi v razgovoru s predsednikom Kennedyjem so bila v ospredju vprašanja gospodarskega značaja, povezana z evropsko integracijo in avstrijskim načrtom za priključitev k EWG. Ravno to vprašanje v ameriških krogih doslej ni našlo pravega razumevanja in so komentatorji že vnaprej podvomili, da bo Gorbachu uspelo več, kot je pred dnevi uspelo predsedniku britanske vlade Macmillanu, ki se je zaman trudil, da bi Kennedyja prepričal o tem, da je EWG edino zveličavna pot do evropske integracije.

Dvoličnost francoske politike pri izvajanju evianskih sporazumov o Alžiriji

Uradno je francoska vlada sicer potrdila sporazum, ki je bil sklenjen glede reševanja alžirskega vprašanja, toda zadnji tedni kažejo, da se v Parizu doslej še niso dovolj potrudili za dejansko izvajanje tega sporazuma. Nasprotno se pri izvajanju tega sporazuma vedno bolj očitno kaže dvoličnost francoske politike in se močno širi mnenje, da so evianski sporazumi v resni nevarnosti. O dvoličnosti francoske politike ne govorimo samo dejstvo, da fašistična OAS še vedno nadaljuje svoje zločinske početje nad domačim alžirskim prebivalstvom, čeprav so francoske oblasti že ponovno napovedale »odločne ukrepe« proti tej podtalni organizaciji francoskih skrajnežev. Kako napovedana »odločnost« francoske vlade v resnici izgleda, kaže zlasti primer enega glavnih voditeljev OAS,

ki je bil po aretaciji že drugič obsojen na smrt, pa se je najvišje sodišče kljub temu izreklo za njegovo pomilostitev. Posebno pa prihaja zgoraj omenjena dvoličnost francoske politike do izraza v tem, da so francoske vojaške sile v zadnjem tednu že ponovno napadle enote alžirske osvobodilne vojske in da so francoske oblasti prenehale izpuščati alžirske ujetnike, kakor to določa sporazum, ki so ga v Evianu sklenili predstavniki Francije in Alžirije.

Medtem pa se že govori, da bo referendum v Alžiriji, ki naj bi odločil o bodoči usodi te dežele, izveden tekom meseca junija in da bo alžirska skupščina takoj zatem imenovala vlado, katere naj bi predložila zahtevo po sprejemu neodvisne Alžirije v članstvo Združenih narodov.

Graški velesejem — vrata proti jugovzhodu

V navzočnosti številnih domačih in tujih predstavnikov je prejšnjo soboto odprl zvezni kancler dr. Gorbach letošnji pomladanski graški velesejem, na katerem sodeluje 1200 razstavljalcev iz 11 držav.

Graški velesejem igra podobno kot celovški velesejem veliko vlogo kot »vrata proti jugovzhodu«. Na njem so zastopane zlasti države jugovzhodne Evrope, kot so to Jugoslavija, Italija, Romunija, Madžarska, Češkoslovaška, Sovjetska zveza in druge. Iz teh in raznih drugih držav so se otvoritve udeležili visoki predstavniki, posebno močno pa sta bili zastopani Slovenija in Hrvaška kot neposredni sosedji, ki imata s Štajersko že tradicionalne gospodarske vezi. V okviru letošnjega graškega velesejma je bil med Avstrijo in Jugoslavijo sklenjen sporazum o blagovni izmenjavi v višini 16 milijonov šilingov na vsako stran.

Novo letališče pri Beogradu

V soboto je predsednik Tito v Surčinu pri Beogradu odprl največje mednarodno letališče Jugoslavije. Na letališču, ki ima 60 m široko pristanišče in vzletišče, lahko vsako uro odpremo 45 letal, med njimi tudi najmodernejše reaktivce.

Beograjsko letališče ni edino, ki ga grade sedaj v Jugoslaviji. Med drugimi bo tudi Ljubljana dobila v kratkem novo letališče. Nedvomno pa bo med njimi beograjsko najpomembnejše, ker bo igralo v letalskem prometu Zahod — Vzhod veliko vlogo.

325 mil. šil. odškodnine je izplačala zavarovalnica proti toči

Iz nedavnega poročila predsednika avstrijske zavarovalnice proti toči povzemamo, da ima ta zavod z 2,6 milijarde šilingov zavarovane 43 % avstrijske rastlinske proizvodnje. S 121.000 zavarovanimi kmetijskimi obrati ima poleg drugih poljščin zavarovane več kot polovico žitne površine.

Zavod je v zadnjih 7 letih za nastalo škodo plačal kmetom 325 milijonov šilingov odškodnine. S tem so bili v krajih, ki so od toče posebno ogroženi, zavarovani kmetovalci obvarovani pred gospodarskimi udarci.

Dober razvoj čebelarstva v zadnjih 50 letih

Med je v naši državi vedno pomembnejši sestavni del ljudske prehrane. Da bi avstrijski čebelarji lahko zadostili povpraševanju za medom na avstrijskem trgu, bi morali producirati približno še enkrat toliko medu, kakor ga producirajo. To pa pomeni tudi podvojitev sedanjega števila panjev, ki znaša okoli 448.000.

V zadnjih 50 letih se je avstrijsko čebelarstvo ugodno razvijalo. Leta 1910 je predstavljalo 340.000 panjev. Raznolike možnosti za pašo čebel so eden osnovnih predpogojev za visoko kvaliteto avstrijskega medu, ki je v primerjavi z enakovrednim medom iz drugih držav zelo poceni.

Razmah perutninarstva v svetu

Po podatkih, ki jih je nedavno objavila FAO, se je lani svetovna proizvodnja perutnine povečala glede na prejšnje leto za 10 % in dosegla rekordno raven več kot 8 milijonov ton, pri čemer ni zajeta LR Kitajska. Najbolj se je lani povečala proizvodnja perutnine v Kanadi in sicer za nad 20 %, nadalje v ZDA za 15 %, medtem ko je Zahodna Evropa lani povečala proizvodnjo perutninskega mesa za približno 10 %. Največji uvoznik perutninskega mesa je bila tudi lani Zahodna Nemčija. Pretežni del njenih potreb je krila Amerika, preostali del pa sta krili Danska in Nizozemska.

Lani se je tudi trgovina s perutninskim mesom izredno povečala. Dosegla je 275.000 ton oziroma 25 % več kot prejšnje leto. Cene perutninskemu mesu na mednarodnem trgu niso bile zadovoljive.

IV. mednarodni lesni sejem v Ljubljani

Za IV. mednarodni lesni sejem, ki bo od 2. do 10. junija na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, je izredno veliko zanimanje. Razstavišni prostor je že skoro ves razprodan. Poleg domačih tovrstnih podjetij bodo na sejemu zastopana podjetja iz Avstrije, Italije, Poljske, Vzhodne Nemčije, Švedske, Francije in Danske.

Poleg strojev bodo razstavljene razne vrste lesa, lesna galanterija, lesni izdelki za gradbeništvo in moderno pohištvo. Slednje bo nedvomno najbolj privlačilo široki krog obiskovalcev sejma. Z lesno obdelovalnimi stroji bodo posebno močno zastopani inozemski razstavljalci. Z njimi pa se bodo pomerile 4 domače tvrdke s svojimi izdelki.

Letošnji IV. mednarodni lesni sejem v Ljubljani bo mogočen prikaz razvoja jugoslovanske lesne industrije. Istočasno pa bo nudil edinstven pogled na napredek v strokovnih pripomočkih svetovnih tvrdke za lesno obdelovalno industrijo. S tem pa bo za vse udeležence pomenil upoštevanja vredno strokovno obogatitev svojega znanja.

Delovne akcije jugoslovanske mladine

V začetku prihodnjega tedna bo minil že mesec, odkar je Jugoslovanska mladina začela svojo letošnjo zvezno delovno akcijo — gradnjo novega odseka avtomobilske ceste „Bratstvo in enotnost“. Ta odsek sega od Paračina do Osipaonice in je dolg 95,5 kilometra. Do konca novembra se bo na tem gradbišču v posameznih izmenah zvrstilo skupno blizu 32.000 mladink in mladincev iz cele države, ki bodo skupno z gradbenimi podjetji gradili novi odsek ceste, hkrati pa gradili tudi sebe in utrjevali medsebojno prijateljstvo. Slovenska mladina bo letos udeležena pri gradnji avto ceste z 21 brigadami z 2520 mladimi brigadirji. Najhujši del letošnje gradnje bo brez dvoma most čez Veliko Moravo pri Čupriji, ki bo dolg 248 m.

Jugoslovanska mladina pa bo tudi letos sodelovala še pri raznih drugih delovnih akcijah širom dežele, pri tako imenovanih lokalnih delovnih akcijah. Za slovensko mladino bo med največjimi lokalnimi akcijami vsekakor gradnja žičnice in rekreacijskih središč v gornjesavski dolini, kjer bo sodelovalo 650 brigadirjev. Med drugimi večjimi akcijami bodo še: nadaljnje urejanje športnega parka v Kranju, gradnja športnega stadiona na Ravnah in gradnja študentskega rekreacijskega središča v Ankaranu.

Veliko akcijo bodo letos priredili tudi Koprčani. Lofili se bodo namreč pripravljalnih del za gradnjo železnice Hrpelje-Koper, kjer bo prihodnje leto po vsej verjetnosti prirejena tudi zvezna delovna akcija. Poleg tega pa nameravajo Koprčani s pomočjo vse slovenske mladine zgraditi tudi mladinski dom v Kopru, ki naj bi bil v poletnih mesecih dom oddiha za brigadirje, pozimi pa dom koprške mladine.

Število obrtnikov na Koroškem narašča, v Avstriji pa nazaduje

Avstrijske zbornice obrtnega gospodarstva so koncem leta 1961 štejele 284.200 članov. Veliko število od njih ima več obrtnih dovoljenj hkrati. Zato imajo zbornice po svojih sekcijah in strokovnih skupinah število mnogo več članov. Vse sekcije zbornic obrtnega gospodarstva štejejo 448.432 članov. Največ in sicer nad 215.000 ali 47 % jih pripada sekciji trgovina. Sekcija obrt šteje nad 143.000 ali 32 % članov, sekcija turizem pa nad 52.000 ali 11,5 %.

Nasproti letu 1955 je število članov zbornic obrtnega gospodarstva v državnem merilu nazadovalo za 5,1 %. Nazadovanje je opaziti na Štajerskem, Gradiščanskem, Dunaju ter na Nižjem in Zgornjem Avstrijskem.

Koroška analiza članstva zbornice obrtnega gospodarstva kaže v nasprotju z analizo v državnem merilu porast članstva za 6,4 %. Tokom leta 1961 se je na Koroškem število obrtnih dovoljenj povečalo za 956. Zbornica je koncem 1961 štela 18.800 članov, po sekcijah in strokovnih skupinah pa jih je bilo 28.846. Razdeljeno po sekcijah je tudi na Koroškem trgovina z 11.316 člani najmočnejša sekcija. Njej sledijo obrt z 8.222 in turizem s 6.553 člani. Razmeroma majhen krog članov pa zajemajo sekcije promet (1.360), industrija (1.139) ter sekcija denarni, kreditni in zavarovalni zavodi (256).

V primerjavi z državnim povprečjem je treba ugotoviti, da igra turizem na Koroškem veliko pomembnejšo vlogo, kakor jo

igra v državnem merilu. To ne sledi le iz tega, da Koroško po številu obratov za prenočevanje turistov izmed vseh zveznih dežel prekaša le še Tirolska, temveč spoznamo to tudi po izredno visokem odstotku (22,7 %) članov zbornice, ki se bavijo s turizmom. To število predstavlja eno osmino skupnega državnega števila članov, ki se bavijo s turizmom, medtem ko ima Koroška le eno šestnajstinko vseh članov strokovnih skupin avstrijskih zbornic obrtnega gospodarstva.

Z 8,6 % je na prvi pogled število članov koroške sekcije industrija na skupnem številu teh članov razmeroma visoko. Če pa upoštevamo, da se na Koroškem dve tretjini vseh teh članov več ali manj uspešno ukvarja z žagarskim in da na vse druge strokovne skupine te sekcije odpade le ena tretjina članov, potem vidimo, kako šibka in enostranska je še koroška industrija.

Po strokovnih skupinah je zlasti zanimiva analiza sekcije obrt. Tu številčno še vedno razmeroma močno prevladujejo takojimnoveni admirajoči poklici mizarja, čevljarja in kovača. Njihovo skupno število je s 1.564 člani še vedno za polovico večje od takojimnovanih sodobnih tehničnih poklicev ključavničarja, elektrotehnikarja in radio-mehanika ter avtomehanike. Število obrtnikov s področja gradbenih strok znaša 600, ono prehrabene obrti pa 635. Kot posamezna strokovna skupina pa so na Koroškem z 979 člani krojači številčno najmočnejši obrtniki.

BLAŽ SINGER:

Izkušnje in nauki desetih let tehnične revolucije na vasi

(5. nadaljevanje)

Za take stroje je 15 PS traktor preslab, ker nima »nekaj PS v rezervi«. Zato je za poljsko delo evropski kmet zahteval močnejši traktor, takega med 20 in 30 PS. Od njega pa zahteva, da mora biti lažji od svoječasne 26 PS-traktorja, da bo ostal pripraven tudi za fino obdelovanje zemlje in oskrbo posevkov. Po drugi strani pa mora biti spet tako močan, da bo v vsakem primeru zmogel vleči po polju tudi večje stroje in tovore.

Težnja po kombinaciji poljskih opravil potom večjih strojev ne moremo imenovati novo modo ali razvado v kmetijstvu. Dokler se ta težnja giblje in uresničuje v okviru pametne presoje, ni drugega kot izpolnjevanje nujnosti, ki jo zahtevajo stremiljenje po pravočasni žetvi in spravilu pridelkov kot enega najvažnejših činiteljev za visoke in kvalitetne pridelke, upravičena težnja po neodvisnosti od dninarjev in želja po skrajšanju delovnega procesa.

Treba je absolutne jasnosti: Tretja etapa motorizacije kmetijstva, v katero na poti uresničevanja ravnokar opisanih težnj kmečkih ljudi stopamo, zahteva trezne in jasne presoje. Nemogoče je, da bi se šli na tej poti, kakor smo se šli na vasi pred 10 leti. Vsak svoj traktor, vsak svoj žitni kombajn, vsak svoj poljsko krmorezno, vsak svoj kombiniran izkopalnik in pobiralnik za krompir namreč pomeni še nadaljnje in izredno veliko večanje kapitala, ki ga ima vsak naloženega v kmetijskih strojih. Vsak teh strojev stane okoli 100.000 šil. Poleg tega moramo upoštevati, da stanejo amortizacija, obrestovanje vloženega kapitala in tekoča popravila na strojih vsako leto najmanj eno petino nabavnih stroškov — in da je treba te z delom stroja zaslužiti. Zaslužiti oz. prihraniti ob zasebni nabavi z enim teh strojev 20.000 šil. ni v naših kmečkih pogojih le težko izpolnljiva, temveč naravnost nemogoča zadeva. Tretja etapa motorizacije kmetijstva zahteva sodelovanje s stroji v sosesčni ali pa na zadružni osnovi.

Kako bi bilo s strojnimi krožki?

Stroji, ki karakterizirajo tretjo etapo motorizacije kmetijstva, so stroji, ki so uporabni le za določeno delo. Le-to pa mora biti opravljeno v času, ki ga določa narava in ne človek. Zato in ker so dragi, je razumljivo, da stoji pri njihovi nabavi v ospredju kmečkega zanimanja vprašanje, kako poceniti nabavo in stroške vzdrževanja in kako jih najbolj izkoristiti za delo, da bodo človeka kar najbolj razbremenili, po drugi strani pa za svojo amortizacijo in kritje stroškov vzdrževanja kar največ prislužili. (Se nadaljuje)

PO ŠIRNEM SVETU

HOLLYWOOD. — Francoska fašistična organizacija OAS, ki divja zlasti v Alžiriji, ima svoje mreže razporedene tudi po raznih drugih državah. Tako je pred nedavnim izvedla bombni atentat tudi na francoski konzulat v Hollywoodu — iz protesta proti aretaciji generala Salana, kot je vnaprej zagrozila.

OSLO. — V triurni demonstraciji pred norveškim parlamentom so desetstotni protestirali proti vključitvi Norveške v EWG. Šest govornikov različnih političnih struj je opozorilo na posledice, ki bi jih vključitev v EWG imela za suverenost države.

BOZEN. — Neka južna Tirolka, ki bi kot priča morala izpovedati o zadnjih dinamičnih atentatih, je v zadnjem času prejela več grozljivih pism, v katerih so jo svarili pred slehernim izpovedjo. Pred nekaj dnevi pa je njeno posvetilo postalo žrtev ognja, o katerem policija sumi, da je bil podkujen s strani atentatorjev odnosno njihovih somišljenikov.

LIUBLJANA. — V okviru posebne slavnosti so v Ljubljani podelili nagrade, ki jih je lani razpisal Republiški odbor za proslavo 20. obletnice revolucije. Nagradnemu razpisu za dela, ki obravnavajo jugoslovansko socialistično revolucijo, se je odzvalo veliko število kulturno-umetniških ustvarjalcev. V izbor, ki so ga opravile žirije, je prišlo 46 literarnih, zgodovinskih dokumentarnih in spominskih del ter 86 likovnih del. Končno je komisija podelila za literarno, zgodovinsko dokumentarna in spominska dela dve prvi in pet drugih nagrad; za glasbena dela dve drugi nagradi; za likovna dela dva prvi in šest drugih nagrad ter za filmske scenarije in filmske zgodbe eno prvo in dve drugi nagradi.

MOSKVA. — Ob obletnici srečanja ameriške in sovjetske vojske na Labi v Nemčiji pred koncem druge svetovne vojne je bila v Moskvi akademija, s katere so poslali ameriški javnosti poziv za krepitev sovjetsko-ameriškega prijateljstva in miru na svetu. Na akademiji so bili med drugimi maršal Kojnev, vojaški funkcionarji in člani ameriškega veleposlaništva.

DUNAJ. — Podpredsednik Mednarodne zveze udeležencev odpravnih gibanj in internirancev, bivši francoski minister Daniel Meyer, je izjavil, da se bo njegova organizacija odločno bojevala proti oživljanju neonacistične dejavnosti v raznih državah. Poudaril je, da obstaja čedalje več dokazov, da se neonacizem spet organizira v mednarodnem merilu.

NEW DELHI. — Indijska vlada je sporočila vrtilcu dolžnosti generalnega sekretarja OZN U Tantu, da Indija ne namerava proizvajati ali nabaviti atomskega orožja. V pismu Indija predlaga tri točke obsegajoče načrt, po katerem države, ki še nimajo atomskega orožja, ne bi smele tega orožja proizvajati, obstoječe atomsko orožje naj bi bilo omejeno samo na države, ki ga proizvajajo, atomske države pa naj bi dosegle sporazum o prepovedi jedrskih poskusov.

BONN. — Skupina levičarskih javnih delavcev je objavila »programsko izjavo«, ki naj bi pomenila pobudo za ustanovitev neodvisne socialistične stranke v Zahodni Nemčiji. Avtorji programa so si zadali za cilj, zbiranje socialistične levice v Zahodni Nemčiji, ki naj bi se bojevala za politično oblast »na področju sedanje družbene ureditve« z namenom, »ukiniti privlačno lastnino nad proizvajalnimi sredstvi«.

HAVANNA. — Kuba in LR Kitajska sta sklenili sporazum o povečanju blagovne izmenjave. Na podlagi sporazuma bo Kitajska dobavila letos Kubi 120.000 metrskih stotov riža, sojinaga semena, tekstilnih izdelkov, konzerviranega mesa, kmetijskih strojev, kemikalij, zdravil in valjenega jekla. Kuba pa bo dobavila Kitajski milijon metrskih stotov neizčiščenega sladkorja, niklja, bakra, tobaka in konzerviranega sadja.

BEOGRAD. — Med nedavnim bivanjem italijanskega ministra za zunanjo trgovino Pretija v Jugoslaviji so bila pogajanja o osnovah gospodarskih odnosov med Italijo in Jugoslavijo. V sporočilu, ki je bilo objavljeno po končanih razgovorih, je rečeno, da sta obe delegaciji z zadovoljstvom ugotovili, da je jugoslovansko-italijansko gospodarsko sodelovanje v zadnjih letih zelo pomembne rezultate ne samo za gospodarstvo obeh držav, ampak tudi za njuno splošno dobre soseske odnose. Na razgovorih so skladili ukrepe za nadaljnjo razširitev liberalizacije italijanskega uvoza iz Jugoslavije in proučili druge možnosti za razširitev gospodarskega sodelovanja.

HAAG. — Nizozemska vlada je izrazila pripravljenost, da preneha s pošiljanjem vojaških okrepitev na Zahodni Iran če bi bil tozadevno dosežen sporazum z Indonezijo. S tem je nizozemska vlada odgovorila indonezijskemu predsedniku Sukarnu, kateri je pred dnevi izjavil, da Indonezija ne more nadaljevati pogajanj z Nizozemsko, dokler bo le-to pošiljala okrepitve v Zahodni Iran.

PARIZ. — Francoske sindikalne centrale skrbno proučujejo deklaracijo nove francoske vlade, zlasti tisti del, ki se nanaša na gospodarsko in socialno politiko. Sindikalne organizacije izražajo nezadovoljstvo in dvome sprito sklepa vlade, da pred jasnijo ne bo sistematično proučila delavskih zahtev.

RIM. — Svet Medparlamentarne unije, ki zaseda v Rimu, je soglasno sprejel resolucijo o razorožitvi, ki priporoča vsem parlamentom na svetu, naj podpre vse ukrepe za ublažitev napetosti in ukrepe, ki bi lahko prispevali k sporazumu o splošni in popolni razorožitvi od učinkovitih mednarodnim nadzorstvom.

WASHINGTON. — Po ameriškem programu raziskav vesoljskega prostora naj bi do konca leta 1965 izstrelili nad sto satelitov, vitevli rakete, ki jih bodo poslali proti Luni in drugim planetom, pač pa tukaj niso vstete rakete, odnosno sateliti, ki jih izstreljujejo v vojaške namene. Amerika napoveduje tudi izstrelitev raket proti Soncu, Saturnu, Marsu in Jupitru. Vendar je po od besed do dejanj navadno zelo dolga.

Težki dolgovi

Neka zahodnonemška mladinska revija je objavila članek Američanke Mary Meyersohn pod naslovom »Kako je Židinja videla Nemčijo«. V tem članku opisuje Američanka, ki je poročena z Židom, svoje vtise z obiska v Zahodni Nemčiji.

»Kako je sploh mogoče, da lahko danes živi v Nemčiji še 30.000 Židov?« se sprašuje avtorica članka in nadaljuje: »Moj mož in jaz sva čutila ves čas bivanja v Nemčiji pravo moro. Čutila sva naravnost fizičen odpor do Nemcev. Predvsem do tistih, ki so starejši od 45 let. Vsi so se nama zdeli nepošteni, zahrbtni. Vedno znova sva si na tihem postavljala vprašanje: kje si bil pred dvajsetimi leti? Čistilka naju je zapustila, brž ko je izvedela, da sva Žida.«

Rezultat objave omenjenega članka je bil kup pism, ki so pričela deževati v uredništvu. Zato je uredništvo menilo, da je najbolje, da skliče javen sestanek vseh tistih, ki so v svojih pismih odobraval ali osovražili članke ali protestirali proti njej. Glavna tema razgovora na tem sestanku je bil odnos današnjih zahodnih Nemcev do Židov, ki po mnenju nekega profesorja »ni naraven«.

Na sestanku so najprej ugotovili, da je le polovica navzočih dijakov in študentov v šoli kaj slišala o preganjanju Židov v nacistični dobi. »Učitelji neradi govorijo o tem,« je izjavila neka dijakinja in navedla izjavo nekega profesorja: »Nisem bil zraven!«

Avstrijski publicist Nanning, ki je bil na sestanku navzoč, je izjavil, da bi »lahko vsake antropolog s fotografijami dokazal, da je nemogoče razlikovati Nemca od Žida.« Pristavil je, da so Nemci in Židje tisoč let živeli v miru in da je to sožitje ukinil šele nacizem.

Neka mlada učiteljica je na sestanku poročala, da so v šoli vprašali otroke, kdo so Židje. Otroci so o Židih vedeli povedati samo to, da »so Židje umorili Jezusa«.

Nanning je na koncu sestanka izjavil, da Nemcem, ki so se rodili šele po vojni, ne bo mogel nihče očitati »kolektivne krivde« za nacistične zločine, vendar bodo morali imeti občutek sramu. »Sramovati se bodo morali, da so imeli takšne starše.«

Na to je pripomnil neki mladinec: »Ne razumem, zakaj bi mi očitali krivdo drugih ljudi.« Drugi pa mu je odgovoril: »Če podedujemo od svojih staršev z dolgovi obremenjeno obrt, potem mora biti naša prva dolžnost, da te dolgove plačamo. Ne razumem, zakaj bi drugače ravnali s težkimi dolgovi, ki so jih nam zapustili naši starši!«

Nagrade Prešernovega sklada

Za obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda so v Ljubljani slovesno podelili letošnje nagrade Prešernovega sklada, ki so jih tokrat prvič podelili poleg rednih Prešernovih nagrad.

Nagrade so prejeli ing. arh. Ljubo Humek in Franci Čop za urbanistično ureditev rekreacijskega področja mariborskega Pohorja; ing. arh. Janez Trenz in sodelavca ing. arh. France Smid in ing. gradb. Ciril Pogacnik za urbanistično realizacijo Velenja; Primož Ramovž za pomembno glasbene orkestralne stvaritve; Dušan Tomičič za dosežene uspehe klavirske reproduktivne umetnosti; Duša Počkar za vlogo Maruše v filmu »Ples v dežju«; Matej Bor-Pavlič za roman »Dalljave«; Mitja Mejak za zbirko kritik »Književna kronika«; Vladimir Makuc za grafični opus iz preteklih dveh let in Marko Sufteričič za slikarski opus.

Ob manjšinskem šolskem zakonu v Sloveniji

Ljubljanski štirinajstnevnik za politična, gospodarska in kulturna vprašanja »Naši razgledi« je v zadnji številki objavil članek Ernesta Petriča o manjšinskem šolskem zakonu v Sloveniji, o katerem smo izširno poročali tudi v našem listu. V predmetnem članku avtor obširno interpretira posamezna določila zakona ter jih primerja z ustreznimi predpisi, ki veljajo za manjšinsko šolstvo v Italiji in Avstriji o odnosu na Koroškem. Prav zaradi tega so njegova izvajanja zanimiva tudi za nas in jih tukaj ponatiskujemo. — Op. ured.

Ljudska skupščina republike Slovenije je dne 9. aprila 1962 po skrbnih pripravah sprejela zakon o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin v Ljudski republiki Sloveniji, ki v okviru celotnega sistema socialistične demokracije in dejanske popolne enakopravnosti narodnostnih manjšin z jugoslovanskimi narodi pomeni skupaj z ustreznimi določbami Splošnega zakona o šolstvu in določbami republiškega zakona o osnovni šoli pravno osnovo bodočega razvoja manjšinskega šolstva v Sloveniji.

V okviru časopisne razprave ni mogoča analiza, ki bi skušala biti več kot komentar k načelom in posameznim določbam zakona. Istovestno pa je potrebno — spričo dejstva, da živi v sosednjih državah slovenska narodna manjšina, katere položaj je še v marsičem neurejen

Davni temelji za novo rast:

Tudi afriški narodi imajo svojo lastno kulturno zgodovino

Ima Afrika južno od Sahare svojo zgodovino? Je imela svojo avtohtono civilizacijo?

Vsi Evropejci, ki so gledali in še vedno gledajo na te dežele skozi kolonizatorske naočnike, in največji del belih ljudi, ki živijo v Afriki z namenom, da jo — kot pravijo — civilizirajo, se strinjajo v mnenju, da je bila Afrika južno od Sahare do prihoda belcev barbarska. Civilizacijo je vanjo prinesel po teh mnenjih šele beli človek. Torej brez civilizacije, kakršno pozna Evropa, v Afriki ne bi bilo napredka in

Pevski zbori SPZ gostujejo na Dunaju in Gradiščanskem

Združeni moški in mešani pevski zbori Slovenske prosvetne zveze bodo v soboto in nedeljo priredili koncerte na Dunaju in na Gradiščanskem. Koncert na Dunaju bo v dvorani Vajeniškega doma v 4. okraju, na Gradiščanskem pa bodo naši zbori koncertirali v Trajštofu blizu Železnega.

Nad sto pevk in pevcev bo pod vodstvom pevovodij Folija Hartmanna, Pavleta Kernjaka in Vladimira Prušnika poneslo našo vedno lepo in priljubljeno pesem v prestolnico naše domovine ter med bratsko hrvaško manjšino na Gradiščanskem.

brez oblasti belih v njej ne bi bilo civilizacije.

Poenostavljeno sklepanje in namerno zanikanje afriške zgodovine ima svojo kolonizatorsko logiko, ki se opira na zanikanje enakosti med afriškim domačinom in belim naseljencem. Po tej logiki je mogoč tudi tak sklep: če ni afriške zgodovine, potem se Afričani niso razvijali hkrati s človeško skupnostjo; in če je tako, so pripadniki nižje rase.

Tako približno se zaključujejo vse teorije belih naseljencev in kolonizatorjev, kadar se nanašajo na Afriko južno od Sahare. Razlogi za take teorije so znani: saj samo s takšno »znanstveno teorijo« lahko opravičujejo rasno in razredno nadvlado, ki jo želijo po vsej sili obdržati.

Toda resnica je drugačna. Mnogo prej, preden so evropski pomorščaki prišli do Indijskega oceana in mnogo prej, preden so burski »sledci« usmerili svoje volovske vprege v notranjost Južne Afrike, so črnski kralji in poglavarji jedli s krožnikov iz kitajskega porcelana. Ljudsko izročilo Bushongov v Srednjem Kongu ne govori brez razlogov o 17. stoletju kot o zlati dobi in prav tako ne slavi brez vzroka spomina na slavnega junaka tega časa, Shamba Bolongona. Arabski zgodovinar El Bekri je v prvi polovici 11. stoletja takole opisal kralja Gane: »Ko sprejema ljudstvo, da bi slišal njegove pritožbe in delil pravico, sedi v paviljonu obdanem s konji, ki so pokriti z zlato vezeno. Za kraljem stoji de-

set pažev s ščiti in meči, katerih konice so zlate.«

Kot kaže, se torej ganski fevdalec v ničemer ni razlikoval od evropskih fevdalcev. In če se fevdalizem v Evropi šteje za sestavni del razvoja zgodovine in civilizacije prebivalcev Evrope, zakaj bi potem zanikali to v črni Afriki?

Ko so prvi portugalski pustolovci obdrali Cape in se zasedrali v Vzhodni Afriki, so o tej deželi vedeli tako malo, kot njeni prebivalci o Evropi. Niso bili le malo presenečeni, ko so v Mozambiku, Tanganjiki in Keniji zapluli v razvita pristanišča z velikim prometom. Portugalski so pripluli do Indije s pomočjo vodičev, ki so jih dobili v Vzhodni Afriki, in z navigacijskimi napravami domačinov, ki so bile popolnejše od njihovih...

Ko se je Evropa osvobajala srednjeveške zaostalosti, je naložila Afriki breme trgovine s sužnji in ji vsilila sužnjeposediško-fevdalno ureditev, da bi z afriškimi surovinami zadostila potrebam svoje industrije in našla v Afriki dobro tržišče za svoje proizvode. Seveda je to zgradilo zid med Evropo in Afriko. Medtem ko se je prva hitro razvijala, se druga v svojem razvoju ni le ustavila, temveč je nazadovala. Prav to pa je dalo temelj za »teorije«, ki bi rade dokazale prirojeno nesposobnost črnega človeka.

Toda pustimo ob strani rodezijske in južnoafriške rasistične teorije in njihove šarlatanske povestice. Kajti zgodovina Afrike v obdobju do prihoda belcev s številnimi dokumenti in spomeniki dokazuje, da je imela Afrika svojo civilizacijo, svojo kulturo, svoja mesta.

V celovškem Mestnem gledališču:

Uprizoritev »Hišnika« angleškega avtorja Harolda Pinterja

Verjetno bolj kot poskus kakor pa iz resnične potrebe je celovško Mestno gledališče z najnovejšo premiero posredovalo tridejansko angleškega avtorja Harolda Pinterja »Hišnik«. Sicer se je tudi celovška publika že precej privadila moderni umetnosti — v

V okviru kulturne izmenjave:

Slovenska filharmonija danes v Celovcu

Kakor smo kratko poročali že v zadnji številki našega lista, gostuje danes v Celovcu orkester Slovenske filharmonije iz Ljubljane. Ta ansambel tudi za Celovec ni neznan, saj je že večkrat navduševal publiko s svojim res visokim nivojem in je bilo vsako gostovanje Slovenske filharmonije izreden užitek in dogodek za Celovec in sploh Koroško.

Tokratno gostovanje ljubljanskih gostov vodi znani dirigent in mednarodno priznani glasbenik prof. Bogo Leskovic, kot solist pa sodeluje mladi violinist Dejan Bravničar, ki je pred leti nastopal tudi na Slovenskem plesu v Celovcu in ki po svojih uspehih daleč po svetu velja za enega najboljših violinistov Jugoslavije.

Spored koncerta obsega »Balkanske ples« Marka Tajčevića v orkestrski obdelavi Boga Leskovića, »Koncert za violino in orkester« Sergeja Prokofjeva (ta komad bo v Celovcu prvič izvajal) ter 5. simfonijo (iz novega sveta) Antonina Dvoraka.

Koncert bo danes zvečer v Veliki dvorani Doma glasbe in smo prepričani, da bo pomenil nov pomemben korak v okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo.

Objava šlovenske gimnazije

Na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence v Celovcu so sprejemni izpiti za šolsko leto 1962/63 v soboto, dne 7. julija 1962, to je prvi dan velikih počitnic. Začetek izpitov ob 8. uri zjutraj.

Prijavite svoje otroke pravočasno, in sicer do 1. julija 1962!

Prijavi je treba priložiti rojstni list in dokaz avstrijskega državljanstva. Pri vodstvu šole, katero otrok sedaj obiskuje, je treba zaprositi za popis učenca. Ta popis (Schülerbeschreibung) pošlje šola neposredno na naslov: Direktion des Bundesrealgymnasiums und Gymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22.

Na dan izpita, torej 7. julija, pa mora vsak učenec predložiti spričevalo, katero bo dobil 6. julija 1962 na svoji dosedanji šoli; brez tega spričevala ne more nastopiti k izpitu.

Izpit za prvi razred obsega snov četrtle šolske stopnje iz slovenščine, nemščine in računstva — pismeno in usno. Glede ostalih razredov pa dobite podrobna pojasnila vsak dan popoldne v šolski pisarni v Lerchenfeldgasse 22, soba 65 v drugem nadstropju.

Zaključna prireditev v tekočem šolskem letu 1961/62 bo v nedeljo, dne 3. junija 1962 v Veliki dvorani Delavske zbornice. Tokrat bo zaključna prireditev povezana tudi z razstavo risb in ročnih del deklet in fantov. Ravnateljstvo

zadnjih letih je bil v tem oziru narejen bistven korak naprej — toda ta komad, ki mu dajejo življenje samo trije igralci, in še to sami moški, očitno ni po njenem okusu. To velja seveda samo za vsebino komada, kajti o izvedbi je treba priznati, da je bila brezhibna. V režiji Walterja Novotnyja so Raimund Kuchar, Hermann Faltis in Walter Svarovsky pokazali res lepo znanje, svoje pa so k uspehu prispevali tudi Julius Sterniczky (maske), Karl Eugen Spurny (scenarija) in Anny Arnold (kostumi).

rih gre seveda za materinski jezik, ki je splošno priznan kot najbolj uspešno sredstvo poučevanja — torej materinščina ni potisnjena na položaj učenega predmeta, temveč je upoštevana kot prvenstveni pedagoški faktor. Razlog za dvojni tip manjšinskih šol so prav gotovo mednarodne obveznosti naše države, konkretno tiste, ki izvirajo iz Posebnega statuta, priloženega London-skemu memorandumu o soglasju. Na to kaže tudi formulacija čl. 5 in zlasti čl. 11 novega zakona; prvi določa območje šolskih okolišev, kjer so dvojezične šole v okraju Murska Sobota, drugi pa, ko našteva šole z učnim jezikom narodnostne manjšine, izhaja iz spiska šol, priloženega Posebnemu statutu.

Vrsta proučevanj v šolskem letu 1959/60 in kasneje na nekaterih šolah v okraju Murska Sobota in v Vojvodini je pokazala, da tako po družbeno-političnih kot pedagoških rezultatih ustrezajo splošnim interesom, zlasti pa interesom manjšine, še najbolj dvojezične šole, ki so seveda po notranjem načinu dela lahko različnih tipov. Seveda je potrebna vrsta pogojev za uspešno dvojezičnih šol, predvsem dejansko narodnostno mešano področje, katerega rezultat je vsaj delno že predšolska dvojezičnost otrok, ali pa je treba že v predšolski dobi v vrtcih

seznaniti otroke z obema jezikoma. V splošnem so ti pogoji v Sloveniji dani, zlasti v okraju Murska Sobota, delno pa tudi v okraju Koper, in je upoštevanje določb posebnega statuta karakteristično kot primer doslednega spoštovanja mednarodnih obveznosti v notranji zakonodaji.

Dejstvo, da je republiški zakonodajalec sam določil šolske okolišče oziroma manjšinske šole, kaže na pomen, ki ga naša skupnost pripisuje šolstvu narodnih manjšin. Nasprotno s čl. 75 republiškega zakona o osnovni šoli, ki prepušča okrajem, da določajo šolske okolišče z dvojezičnimi šolami, je le navidezno, kajti zakon v čl. 5/2 (za dvojezične šole) in v čl. 11/2 (za šole z učnim jezikom narodne manjšine) dopušča ustanovitev takih šol »po splošnih predpisih o ustanavljanju šol« poleg tistih šol, ki jih sam določa. Čl. 6 in čl. 12 novega zakona določata, da se dvojezične šole in šole z učnim jezikom narodnostnih manjšin lahko odpravijo le z zakonom, torej republiški zakonodajalec tudi v tem prevzame nase funkcijo lokalnih organov, s čimer je obstoj teh šol še posebej zagotovljen. V skladu s posebnim statutom (toč. 4/c) se bo treba seveda prej posvetovati v mešanem jugoslovansko-italijanskem odboru, preden bi se ukinila neka šola iz čl. 11/1 novega zakona.

Zlasti pozitivno je dejstvo, da zakon v že omenjenih čl. 5 in 11 zajema vse področje Slovenije, kjer živijo narodne manjšine, pri čemer izhaja iz dejanskega stanja, a predvideva prav v čl. 5/2 in čl. 11/2 možnost širjenja manjšinskega šolstva. Italijanski zakon za slovenske šole se nasprotno v čl. 1 omejuje na tržaško in goriško območje in torej še nadalje pušča v brezupnem položaju slovensko manjšino v Beneški Sloveniji in Kanalski dolini. Tudi avstrijski zakon se nanaša le na nekaj občin na Koroškem; položaj slovenske manjšine na Štajerskem je še vedno, tudi v zakonodajnem pogledu, docela neurejen, kljub mednarodno pravnim obveznostim iz Državne pogodbe (člen 7). Tak parcialni način urejanja manjšinske problematike, omejen le na del slovenske manjšine pri obeh sosednjih državah, posebej ko gre za narodno manjšino istega naroda, že sam zase priča o nezadovoljivem urejanju vprašanja. S tem v zvezi je pomembno tudi, da naš zakon ne veže svojih določb na številčnost manjšine, kot je to primer z avstrijskim zakonom, ki v čl. 2 (par. 2) predvideva ugotavljanje manjšine, ki bi tudi še v današnjih razmerah na Koroškem poslabšalo položaj slovenske manjšine.

(Dalje prihodnjtj)

Beseda izseljenca

V zvezi z nedavno spominsko prireditvijo ob 20. obletnici izseljevanja koroških Slovencev je naše uredništvo prejelo celo vrsto pismov s podelitvijo. Vseh teh pismov žal ne moremo objaviti, odločili pa smo se, da v celoti ponatisnemo pismo, ki ga nam je poslal eden izmed tistih, kateri so več kot tri leta preživeli v izseljeniških taboriščih. Takole nam piše:

Še vedno ne morem pozabiti vtisa, ki ga je name in — o tem sem popolnoma prepričan — na vse druge naše ljudi, ki so se 19. aprila udeležili spominske prireditve v Celovcu, napravila mogočna manifestacija ob dvajsetletnici izselitve. Ko so nas nacisti pred dvajsetimi leti pregnali z domače zemlje in smo dolga leta v daljni tujini koprnili po domovini, skoraj nismo več verovali, da bo po vseh teh letih preganjanja, trpljenja in ogromnih žvrljenjske volje, kot smo jo izpričali prav ob dvajseti obletnici dneva, ko je bil koroškimi Slovencem zadan najhujši udarec. Kot preprost kmečki človek, ki od jutra do večera poznam le delo in skrb, sem šele tega dne v Celovcu pravilno razumel, kako resnične so besede, ki nam jih je govoril g. dr. Zwitter: Narod, ki ljubi svobodo, je neuničljiv!

Kakor bo ostal 14. april 1942 nepozaben za vse nas, ki smo bili izseljeni, tako se nam je nepozabno vtisnil v spomin tudi 19. april 1962. To ni bil le dan izseljencev in tudi ne samo prireditve ene ali druge organizacije; to je bila velika manifestacija vsega našega ljudstva in po besedah g. deželnega glavarja Wedeniga je bil to dan spomina vsega svobodoljubnega prebivalstva Koroške.

Zato naj mi bo dovoljeno, da izrečem Vašemu listu vse priznanje za poročilo o tej prireditvi. Povedati pa Vam tudi moram, da se v polni meri strinjam z besedami, ki ste jih v zadnji številki zapisali o koroškem tisku in njegovem odnosu do obletnice izseljevanja koroških Slovencev. Človek se mora naravnost zgroziti ob taki ozkosrčnosti ljudi, s katerimi nam je usojeno živeti na skupni zemlji. Kje pa so bili ti gospodje takrat, ko so nas odgnali kot najhujše zločince v taborišče? Kaj so bili in kaj so delali današnji uredniki koroških listov v letih, ko je našo domovino zakrila noč nacističnega barbarstva? Mislim, da med žrtvami nacističnega nasilja niso bili, ker sicer danes ne bi mogli tako neodgovorno ravnati.

Kakor se strinjam z Vašimi besedami o nemških listih, pa sem mnenja, da tudi drugi slovenski list, to je *Tednik*, ni napravil vsega tako, kakor bi bilo prav in kakor bi od njega kot slovenskega glasila smeli pričakovati. Nikakor nečem, da bi se kregali in prepirali v lastnih vrstah, toda poročilo, ki sem ga o prireditvi bral v *Tedniku*, me je hudo zabolelo. Zakaj taka ožina, vendar gre za našo skupno stvar, za stvar vseh koroških Slovencev? Ali ima res prav tisti moj prijatelj, ki mi je šele pred dnevi dejal, da pri *Tedniku* odločajo ljudje, katerim gre samo za osebne koristi in ne za blagor ljudstva. To je zelo žalostna ugotovitev, ampak nekaj resnice mora le biti na tem, ker drugače ne bi bilo mogoče razumeti tako enostranskega poročanja o prireditvi, ki smo se je vsi enako veselili, ne kot levi in desni, marveč kot Slovenci.

Sicer bi rad povedal svoje mnenje tudi še o posameznih govorih na spominski prireditvi, vendar bi bilo to predolgo. Zato samo še toliko: Kdor je sam preizkusil nasilje nemškega fašizma, tisti tudi ve, zakaj smo bili koroški Slovenci izseljeni. Nič proti veri, tudi sam sem veren katoličan in sem vedno molil tudi v pregnanstvu, toda eno je zame jasno, da smo bili izseljeni zato, ker smo bili in smo hoteli ostati Slovenci. Tega se moramo zavedati danes in v bodoče in zvestoba narodu ter jeziku naj bo program nam in našim zanamcem!

Izseljenec

Kdaj bodo upoštevane upravičene zahteve ziljskih kmetov?

Cankarjevemu „Hlapcu Jerneju“ so skoraj že podobna prizadevanja kmetov deželnih sosesčin in agrarnih skupnosti ob Zilji, da bi dobili popravljeno škodo, ki so jo utrpeli leta 1939, ko jim je Italijanska kolonizacijska družba „Ente per le Tre Venezie“ z razlastitvijo odvzela nad 1300 ha njihovega sveta, ki leži na Italijanski strani vzdolž avstrijsko-Italijanske meje. Na to odškodninsko nikakor ne poravnano prisilno razlastitev po fašistični Italiji je Urad zveznega kanclerja — Zunanje zadeve prva opozorila Slovenska kmečka zveza že 6. septembra 1947. V tozadevni spomenici je zahtevala, takojšnji preklc razlastitve zemljišč, odstranitev tam postavljenih vojaških utrd in vrnitev zemljišč in denarja za posekani les pravnim lastnikom, to je slovenskim kmetom, sosesčinam in agrarnim skupnostim ob Zilji. Urad zveznega kanclerja je s tem v zvezi Slovensko kmečko zvezo obvestil, da je dal avstrijskemu političnemu predstavništvu v Rimu nalogo, da se pogaja o tem vprašanju z Italijansko vlado. To je bilo 24. septembra 1947, torej pred okroglo 15 leti. Vprašanje pa še nikakor ni rešeno. Italijanska vlada niti v enem pri-

meru ni upoštevala zahteve ziljskih kmetov sosesčin in agrarnih skupnosti. Škoda, ki je vsled razlastitve in takega zadržanja nastala, gre v težke milijone šillingov. Za Ziljane pa razlastitev pomeni ogroženje njihove gospodarske eksistence. Ravno zaradi tega bi pričakovali, da se bodo tudi avstrijski krogi za rešitev tega vprašanja bolj zavzeli, kakor so se zavzeli. Ne zadoštuje namreč, da je vprašanje ziljskih planin na italijanski strani predmet zanimanja političnih strank in javnih mandatarjev le ob pripravah novih volitev. To vprašanje ne sme biti pozabljeno, temveč mora tudi na pristojnih mestih biti deležno vsaj toliko zanimanja, kakor ga uživajo druga vprašanja poprave škode, ki sta jo avstrijskim državljanom povzročila nacizem in fašizem.

Ziljski kmetje so se zaradi tega znova obrnili z vlogo na zvezno vlado na Dunaju, v kateri se pritožujejo nad neuspešnostjo svojih dosedanjih prizadevanj in v kateri zahtevajo uvedbo postopka v takih primerih predvidenega razsodišča in vložitve tožbe pri mednarodnem razsodišču v Haagu.

Krivi preroki s traktorji po celovških cestah

Preteklo nedeljo je »Österreichischer Bauernverband« organiziral v Celovcu protestno demonstracijo s traktorji in protestno zborovanje. Pri demonstraciji je sodelovalo okoli 400 traktorjev v glavnem od kmetov z Gosposvetskega polja in Krapfelda, iz okolice Brückla ter iz celovške, šentvidske, velikovške in grabštanjske okolice. Med demonstranti ni manjkalo »ubogih kmetov« znanih imen, ki so k demonstraciji poslali kar po 3 in 4 traktorje, sami pa so prišli v Celovec z »Mercedesom« ali s »Kapitänom«. Kar je že bilo razvidno iz letakov in lepakov, ki so v slednji koroški vasi pozivali k demonstraciji, so potrdili na traktorjih napisani naslovi lastnikov, na zborovanju pa govorili in vsebina govorov: Organizator protestne demonstracije in zborovanja je bila FPO, ki se skriva za »Bauernverbandom« in ki — za tistega, ki pozna hujskanje NSDAP od 1930 naprej — prav očitno usmerja njegovo »borbo«.

Govorniki na zborovanju so govorili po svoje. Bili so proti vsemu, kar je v gospodarski in socialni politiki naše države fakt, in proti vsakomur, ki sodeluje pri reševanju problemov te politike. Ne da bi hoteli kakorkoli zagovarjati res kritike potrebno agrarno politiko ÖVP in njenega Bauernbunda v naši državi, moramo reči, da tudi nedeljski govori niso bili nič drugega, kot

puhle in skrajno neodgovorne fraze preobedenih veleposestnikov. Ti ljudje so se podali spet na pot iskanja osebnih koristi na račun težko preizkušenih kmečkih ljudi. Kot »ubogi kmetje« so govorili in ploskali ljudje, ki so za časa druge svetovne vojne kot lastniki »kriegswichtiger Lieferbetriebe« sedeli doma na toplem in bili deležni vsestranskih podpor nacističnega Reichsnährstanda, medtem ko so priganjali taistega Reichsnährstanda ropali kmečke hleve, kašče in gozdove, gospodarje in njihove sinove pa pošiljali v smrt na frontah in nacističnih taboriščih. Z »Bauernverbandom« takih krogov in njihovih naziranj se po bridkih izkušnjah preteklosti koroški kmetje ne strinjajo. To so pokazali v nedeljo, ko je od 7.400 traktorjev v Celovcu demonstriralo le 400, od 30.000 koroških kmetov pa le razmeroma majhna peščica.

Južnokoroški kmetje pa smo temu »Bauernverbandu« takorekoč v celoti pokazali hrbet. Južnokoroški kmetje vemo, da usodo kmetov ne bodo reševali taki ali taki rutinizirani demagogi in krivi preroki, vemo, da je nima niti namena reševati, temveč jim gre le za to, da bi prišli spet na površje, da bi ponovno vpeljali režim sramotnega obdobja 1938—1945. Južnokoroški kmetje zaupamo v svoje lastne sile in v moč svojih pravičnih zahtev!

Obirska

Skrili, preprosti in skromni, toda talentirani Obirčani so v zadnjih tednih z igro »Matiček se ženi« postali domača »svetovna« znani. S svojo izredno posrečeno uprizoritvijo so najprej nastopili na cvetno nedeljo v Železni Kapli, nato še v Škocijanu in v Selah, za zaključek pa v domači Kovačevi dvorani na Obirskem.

Igro je izbral in pripravil naš vrli in požrtvovalni učitelj, gospod Valentin Polanšek. Z njemu svojstveno spretnostjo je po-

razdelil vloge in popeljal preproste kmečke in delavske fante ter dekleta na pot igranja in odrske umetnosti. Kakor njemu velja priznanje tudi igralcem igre, ki so kljub trdemu delu v gozdu, hudi zimi in dolgi poti hodili s prostranih hribov Obirske in oddaljenih Kort na vaje, katerih je bilo treba zelo veliko, preden je bila igra zrela za uprizoritev.

Prostorna Kovačeva dvorana je bila nabito polna, ko se je dvignil zastor k prvega dejanju »Matijčka«. Pa še zunaj so stali ljudje, da igra vsaj »prisluškujejo«, če je že ne morejo videti. Tako smo znova dokazali svoje veliko zanimanje za kulturne in prosvetne prireditve. Škoda pa je, da nimamo pripravnega odra in se moramo vedno zadovoljiti s primitivnim provizorijem. Nad igro in igranjem smo bili navdušeni in kakor slišimo, so bili naši igralci deležni zaslužene priznanja tudi v Železni Kapli, v Škocijanu in v Selah. To pa je bilo za nje najlepše zadoščenje.

KOLEDAR

Petek, 4. maj: Florian
Sobota, 5. maj: Irana
Nedelja, 6. maj: Janez
Ponedeljek, 7. maj: Stanislav
Torek, 8. maj: Mihael
Sreda, 9. maj: Gregor
Četrtek, 10. maj: Anton

Sele - Kot

SPD „Košuta“ je zelo marljivo

Preteklo soboto nas je domače Slovensko prosvetno društvo „Košuta“ povabilo v prostore gostilne „Pri žagi“, kjer nam je priredilo prav lep in prijeten prosvetni družabni večer. Zbralo se nas je lepo število, kajti že v prvem letu društvenega delovanja smo spoznali, da se izplača, odzvati se vsakemu njegovemu povabilu. To pot pa smo se še posebej radi odzvali. Vedeli

SPZ NAZNANJA

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“

v Bilčovsu

VABILO

na

Proslava materinskega dneva

v nedeljo, dne 13. maja 1962 ob 1/2 3. uri popoldan pri Miklavžu.

Vsi prisrčno vabljeni!

smo namreč, da se nam bo predstavil mladi društveni pevski zbor, ki je hodil vso zimo pridno k vajam.

Ko smo bili zbrani, je prvi spregovoril društveni predsednik Franc Kropivnik, za njim pa še tajnik Jurij Mak. Prvi je med nami zlasti pozdravil predsednika Slovenske prosvetne zveze ter zaslopnike prosvetnih društev iz Tržiča in Kranja, ki smo jih povabili v naše Sele, ko smo lani na našem izletu bili pri njih v gosteh. Da so prišli sedaj k nam in nam vrnili obisk, je bil vsak izmed nas vesel.

Spored so razumljivo začeli naši mladi pevci. Čeprav je zbor še razmeroma mlad, je zapel zelo lepo in zelo ubrano. Po njegovem petju smo spoznali, da je čas svojih vaj temeljito izkoristil in da od njega še marsikaj lahko pričakujemo.

Za pevci nam je Hirsova Mici recitala Prešernovo „Zdravljico“, nakar so nastopili društveni godbeniki, kvartet „Fantje s planine“. Ni trajalo dolgo, ko so nas spravili v sproščeno razpoloženje, v katerem smo se ob petju mladega zbora in ob plesu prijetno in domače zabavali, dokler ni prišla za nas vse „policijska ura“.

Naše društvo „Košuta“ se pridno razvija. Ko smo ga pred letom dni ustanovili, smo imeli v njem aktivno le godbo. Že prvi občni zbor lani meseca junija pa je pokazal, da si mladina društvenega dela želi in da se ga hoče z veseljem oprijeti. Dva izleta lani poleti — prvi v Tržič, Kranj, Ljubljano, Celje in Velenje, drugi na „kravji bal“ v Bohinj, lepo uspel literarni večer, stalne vaje instrumentalnega kvarteta ter nastanek in prvi nastop pevskega zbora so lep dokaz upravičenosti in potrebe društva. Navezava slikov s sorodnimi društvi v Sloveniji v okviru maloobmejnega prometa in pospeševanje udeležbe na kulturnih prireditvah v Celovcu pa so znamenja, da se nočemo zaklepati med Karavanke in da si tudi ne pustimo dopasti, da bi nas med nje kdo poskušal zaklepati, še manj pa, da bi nam kratil pravico do lastnega pojmovanja kulture in prosvete.

Celovec

Niž delj kot 20 minut je trajal v petek občni zbor celovškega velesejskega in olepševalnega društva, ki ima skrb za velesejem, za veliko halo z umetnim drsalščem in za olepšanje mesta.

Iz poročila, ki se je nanašalo na dejavnost na teh področjih, je bilo razvidno, da je n. pr. umetno drsalšče obiskalo 192.000 ljudi in sicer 83.000 pri 46 igrah hokeja na ledu in 52.000 ob gostovanju dunajske revije na ledu, medtem ko se jih je prišlo ca. 48.000 drsat. Kar tiče olepšavo mesta, je društvo postavilo po parkih 50 novih klopi ter sodelovalo pri nabavi semena raznih cvetlic za akcijo „Celovec v cvetličnem nakitu“.

Elektrifikacije se veselimo, a skrbijo nas računi

Precej časa je trajalo, preden je prišlo tako daleč, da lahko računamo, da bo tudi na Komlju elektrika naša pot do vseh raztrešenih kmečkih domov. Po daljšem sem in tja smo se pred kratkim le dogovorili za gradnjo električnega voda in transformatorjev. V ta namen smo določili tri pripravljajne odbore, za območje vsakega transformatorja po enega. Pripravljalnemu odboru na Komlju predseduje Martin Bolha, pd. Brdnik, onemu v Belšaku Tomaž Enzi, pd. Pečnik, tretji pripravljajni odbor pa je določen za Vesnico in mu predseduje Franc Maček, pd. Zg. Lisnik.

Kakor je bilo na teh sestankih poveda-

no, bomo s potrebnimi elektrifikacijskimi deli lahko kmalu pričeli. Skrbijo pa nas račun, ki jih bo treba plačati in ki bodo z ozirom na raztrešenost krajev in kmetij zelo veliki. Sicer je zagotovljena subvencija v višini 50 %, vendar je to v naših pogojih očitno premalo. Mi nismo v ravnini in ob cesti, tudi produktivnost kmetijskih zemljišč in gozda močno zaostaja za ono v ravninskih predelih. Končno pa je treba tudi upoštevati, da smo bili v preteklosti pri akcijah v pomoč kmetijstvu vedno spet pozabljeni. Zato pričakujemo, da bo obljubljen subvencija naša primerno zvišanje.

Selitev povodnega moža

Ondan sem sedel na travnatem bregu potoka. V vodo sem metal robate, neobdelane kamne. Kar tja v dan sem jih metal. Le zato, da sem imel veselje nad kolobarji v vodi. Kar začne prav iz sredine enega izmed kolobarjev kipeti in šumeti. Zdajci se iz vode izmota luskinasta glava, nato še debele roke, zavaljen trup in žabje noge.

»A, a, a,« sem glasno zazijal in grdi spomini so mi napolnili srce. Prikazal se je znanez iz gostilne »Za vodo«, povodni mož. Odskočil sem, da bi jo ucvrl domov. Prepozno. Povodni mož je pogledal z zelenimi ribjimi očmi in me s svojim vodenim pogledom prikoval na breg. Ves sem odrevenel.

»A... sem te zasačil,« se je zakrohotal, da je voda vzvalovila. Skobacal se je na breg. Za njim se je pocedil potoček vode.

Molčal sem. In kako ne bi molčal, saj me je stiskalo v grlu od strahu. Mokri luskinasti dedec pa je nadaljeval: »Ti si tisti človeček, ki obmetava z ostrim kamenjem ribje pastirje in pobija njihovo čredo.«

Videl sem, da gre zares. To mi je razvezalo jezik. »Ampak, povodni mož, saj nisem delal tega še nikoli in nikdar več ne bom! Zares! Obljubim!«

»Ne pomaga nič, plačal boš za vse. Kar seboj te potegnem v to vodo, usmrjeno kot gnila luskinasta,« je rekel in me s sluzasto roko zgrabil za zapestje. Trdo me je prijel in me jel vleči proti vodi.

»Pasja dlaka! Pa vendar ne bom končal tako neumno,« sem si rekel. V glavo mi je šinila dobra misel.

»Povodni mož,« sem zaklical, ko sem že do pasu tičal v ledeno mrzli vodi. »Povodni mož, zakaj pa se ne preseliš iz te zastrupljene vode. Saj si zadnjič v gostilni »Za vodo« dejal, da bi se rad preselil.«

»Ha... kam... kam, povej človeček, pametno svetuj, pa te pustim na zemlji!«

Luskinar je malce popustil moje zapestje. Začel sem naštevati reke, a nobene prave nisem uganil. Čeprav sem premišljal na vso moč, se nisem mogel ob koncu spomniti niti ene reke več. Povodni mož me je začel spet močneje vleči v vodno korito. Voda mi je vrgla že do ust in začel sem piti prve požirke vode.

»Zbiljsko jezero,« sem med potapljanjem izustil.

»Zbiljsko jezero,« se je začudil kruti povodni mož. »Nak, tega jezera pa ne poznam.« Kot mokro cunj me je potegnil k bregu in mi velel pripovedovati.

»Pripoveduj mi o tem jezeru!« je zahteval in se zleknil na zeleno travo. Koj je bila pod njim umazana lužica.

Povedal sem mu, kako je nastalo Zbiljsko jezero in kje je. O novi elektrarni sem mu govoril in še marsikaj.

»Prav,« je rekel, ko sem končal. »Poveljal me boš tja.«

»Bom,« sem obljubil. »Lahko se zaneses name.«

»Ob prvem večjem jesenskem nalivu,« je rekel. »Sušno vreme mi škoduje.«

Izpustil mi je zapestje in me potrepil po plečih, da je zacmokala voda. Potlej je pljusknal v reko in se zgubil sredi ribje črede.

LUDOVICA KALAN:

Nagajivi čmrlj

V bližini panja je imel v drevesni razpoki debel čmrlj svoje bivališče. Rad je posedal na veji pred svojim domom in opazoval pridne čebelice.

Mislil si je: »Čemu se toliko trudijo? Vsako minuto uporabijo, delajo od zore do mraka, lete zdaj sem, zdaj tja, iščejo dobro pašo, vračajo se težko obremenjene domov.« Kolikokrat jih je ogovarjal, pa niso imele časa zanj. Le kako bi jim ponagajal, vsaj malo. Dolgo je premišljeval, nato se je domislil, da je videl na oknu neke hiše prelepo rožo. Sijajna misel.

»Jo že imam!« Razprl je krila in zletel proti panju.

»Kaj zopet iščeš tukaj, saj veš, da me ne lenarimo kot ti,« so ga sprejele čebele. Resno in naglo so vršile svoje delo, hitele v panj in zopet odletele.

»Imam za vas lepo novico!« Samo dve čbelici sta se ustavili in ga začudeno gledali.

»Če jo imaš, kar zase jo obdrži,« sta mu rekli, a bili sta radovedni in se nista odstranili.

Čmrlj je nadaljeval: »Nedaleč od tu je hiša in na njenem oknu sem videl prekrasno rožo, polna je medu, njeni mehki, svileni listi so rahlo rožnati ko večerna zarja, prašniki se svetijo kot zlato in čudovito lepo diši. Pojdita z menoj, ne bo vama žal!«

Čbelici sta ga začudeno poslušali. »Zakaj pa nisi ti sam posrebral medu, saj v tvojem okroglem trebuščku je dovolj prostora?«

»Nisem mogel, preveč ga je bilo, zato sem pomislil na vas.«

Nekega jesenskega dopoldneva so se začeli oblaki na nebu debeliti in širiti. Zakrili so obzorje. Črni trebuhji so jim mahedrali prav do zemlje. Svetle strele so jim parale meglene kože in vtil se je dež. Spomnil sem se oblube, ki sem jo dal povodnemu možu.

»Ne smem snesti besede — sem si rekel. Zatorej sem se ogrnil z dežnim plaščem in obul visoke čevlje. Pripravljen sem bil na dolgo pot.«

V najhujšem nalivu sem prišel do reke. V zadregi sem obstal. Nisem vedel, kako naj

Čbelici sta se še nekaj trenutkov obotavljali, nato ju je premagala radovednost in vsi trije so odleteli.

Kmalu so zagledali hišo in na oknu v visoki brušeni vazi preleko razcveto vrtnico. Čbelici sta kar ostrmeli. Prvo, kar sta opazili, je bilo, da v vazi ni bilo vode. Pa to ju ni motilo. Čmrlj je previdno ostal zadaj, sedel na bližnjo vejo ter škodoželjno in napeto opazoval čbelici, ki se zanj nista več menili. Take lepote še nista videli. Brez obotavljanja sta sedli na cvetno čašo.

Njuno navdušenje se je kaj kmalu spremenilo v razočaranje.

»Saj nič ne diši in listi so tako čudno trdi, nogice mi kar drse ob njih!« je vzklila prva. Potipala je prašnike. Na njih ni bilo sledu o prahu. »Kakšna roža pa je to?«

Druga čbelica se je zarila na dno cveta. »Tu ni nikakega medu!« je osupnila in se vsa preplašena komaj izkopala iz rože. »Če naju ni čmrlj potegnil? Kje pa je ta potepuh?«

Zagledali sta ga na drevesu, od koder ju je opazoval in se na ves glas smejal.

»Nič se ne jezita,« je zaklical. »Vrtnica je umetna, ne diši in nima medu. Tudi mene je prevarila, jaz sem pa vaju.«

»Le zakaj si to storil, saj veš, da je najin čas dragocen in da morava delati?«

»Kaj čas! Kaj delo!« se je zasmejal čmrlj. »Privoščil sem si malo razvedrila, vama pa malo zadrege in jeze.«

In ves zadovoljen je veselo brenčaje odletel na travnik k pravim cveticam.

prikličem povodnega moža. Ni mi bilo treba dolgo čakati. Voda je zakipela in zašumela. Prikazal se je povodni mož.

»Čakal sem te,« je rekel. »Vedel sem, da prideš.«

»Si pripravljen?« sem vprašal.

»Tako.«

V vodo je vrgel ogromno ruto — svojo mrežo. Kmalu je v njej mrgolelo rib: klenov, sulcev, krapov, žuk, belc. Zdela se mi je, da se bo v culi nagnetel ves ribji zarod.

»Greva,« je predlagal luskinar in zavihnil robove rute. Težko živo breme si je naprtil na ramena. Nabrekla cula mu je jezdila na plečih in se pozibavala kot ogromna grba.

Dolga, dolga je bila pot. Kar po betonski cesti sva hodila. Le ko je po cesti zdrvel kak avto s prižganimi žarometi, sva se skri-la za drevesi. Luskinar ni bil navajen pešačenja. Debelo je sopol, glasno klet in prekladal svojo čredo v culi z ramena na rame.

Zdajci je pospešil korak. Začutil je zdravo svežo vodo. Že sva bila pri Zbiljskem jezeru, ki ga je bičala nevihta.

Povodni mož je brez besed pokleknil k

Danilo Gorinšek:

Spanec

Mrak krade se čez črni klanec,
z njim k nam se tihotapi spanec,
skrivaj se plazi do oči,
na veke skoči, obsedi.

Ko jutro gre čez zlato goro,
pobegne spanec brž pred zoro,
spet veke se lahko odpro:
Veselo jutro vsem naj bo!

vodi, potaknil glavo vanjo in se razgledal po njej.

»Prazni pašniki,« je končno zadovoljno vzklil in si pomel luske na rokah.

Potlej je pozabil name. Ves se je zatopil v delo. Iz svoje velike bisage je vlačil zajetne ribe in jih metal v jezero. Ko mu je zdrsnila iz rok zadnja, je skočil še sam za njo. Niti pozdraviti ni utegnil. Zahvalil pa se je, zahvalil. In še tako! Na blatnem bregu je pustil veliko vrečo — iz ribjih mehurjev je bila sešita. V njej pa so se lesketali sami svetli denarci.

Od takrat sem bogat. Vedno imam kaj cvenka in penka v žepu. Le, ko hočem z njim kaj plačati, se mi šment vedno spremeni v vodno kapljico, in še to nato obrišem ob hlače.

Ivo Andrić

6

Travniška kronika

Ostali so le služabniki, razporejeni v kratkih razdaljah, da bodo postregli. Med pogovorom, ki je trajal nad eno uro, so srežaji ko neme sence podajali drug drugemu in prinašali konzulu in vezirju vse, kar je terjal ceremonial.

Najprej so prišli prižgani čibuki pa kava in medica. Nato je strežaj, drsajoč po kolenih, prinesel v plitvi posodi močno dišavo in pomahal z njo vezirju pod brado in konzulu pod brki kakor s kadilnico. Pa spet kava in spet novi čibuki. Z vsem tem je bilo postreženo med pogovorom, z največjo pazljivostjo, nevsiljivo, urno in spretno.

Vezir je bil za vzhodnjaka nenavadno živahen, ljubezniv in odkrit. Čeprav so Davillu že prej povedali o teh vezirjevih lastnostih in čeprav je vedel, da tega ni treba sprejeti kot stvarno in dokončno, mu je vendar ugajala ta pozornost in ljubeznivost po nenadejanih ponižanjih, ki jih je doživel na poti skozi mesto. Kri, ki mu je bila udarila v glavo, je plahnela. Vezirjeve besede, vonj kave in čibuka, vse to mu je prijalo, ga pomirjevalo, čeprav ni moglo zabrisati mučnih vtisov. V pogovoru vezir ni po-

zabil omeniti, kako je ta dežela divja, ljudstvo pa neotesano in zaostalo. Narava je surova, ljudje nemogoči. Kaj pa moremo pričakovati od žensk in otrok, bitij, katerih bog ni obdaril z razumom, v deželi, kjer so celo moški nagli in neolikani. Vse, kar ta ljudstvo govori in počne, nima pomena ne važnosti, niti ne more vplivati na zadeve resnih, omikanih ljudi. Pes laja, karavna pa gre mimo, je zaključil vezir, očitno obveščen o vsem, kar se je dogajalo, ko je konzul skozi mesto jezdil k njemu, in bi sedaj rad stvar zmanjšal in omilil. In takoj je od teh neprijetnih malenkosti spet obrnil pogovor na edinstveno veličino Napoleonovih zmog in na pomen in važnosti tistega, kar bi dvoje cesarstev, turško in francosko, v tesnem, razumnem sodelovanju lahko doseglo.

Davillu so taskale te besede, izgovorjene iskreno in mirno, saj so bile posredno opravičilo za maloprejšnje žalitve in so mu v lastnih očeh zmanjševale veliko ponižanje, ki ga je doživel. Pomirjen in boljše volje je pazljivo ogledoval vezirja, spominjajoč se, kaj je o njem zvedel od Davne.

Husref Mehmed paša, med ljudmi imenovan Topal (hromi), je bil Djurdžijanec. V otroških letih so ga pripeljali v Carigrad za sužnja in je služil pri velikem Husein paši Kučuku. Tu ga je spoznal Selim III. še pred svojim ustoličenjem. Hraber, bister, zvit, zgovoren in iskreno vdan svojim starešinam je ta Djurdžijanec v enintridesetem letu postal vezir v Egiptu. Stvar se je sicer slabo končala, ker je velika vstaja mamelukov pognala Mehmed pašo iz Egipta, vendar ni docela padel v nemilost. Po krajšem bivanju v Solunu je bil postavljen za vezirja v Bosni. Kazen je bila sorazmerno lahka, Mehmed paša pa si jo je še bolj olajšal: modro se je potvarjal pred ljudmi, kakor da tega sploh ne občuti kot kazni. Iz Egipta si je pripe-

ljal trideset vdanih mamelukov in rad jih je uril na travniškem polju. Sijajno oblečeni, lepo urejeni mameluki so vzbujali radovednost in paši dvigali ugled med ljudstvom. Bosenski Turki so jih gledali sovražno, pa tudi s strahom in skrivnim občudovanjem.

Še bolj kot mameluki je vzbujala občudovanje vezirjeva žrebčarna, tako po številu kot po odličnosti konj; takih dotlej v Bosni še niso videli.

Vezir je bil mlad, zdel pa se je še mlajši, kot je bil. Nižji od srednje postavnega človeka je z vsem svojim vedenjem, zlasti pa z nasmehom, pridejal pred očmi gledalcev vsaj pedenj svojemu nizkemu statusu. Desno nogo je imel hrom, toda s krojem obleke in spretnimi, živahnimi gibi je prikrival to hibo, kolikor je največ mogel. Kadar je moral stati, se je vselej postavil tako, da hromost ni bila opazljiva, ko pa se je moral premakniti, je to storil urno, živahno in sunkovito, kar mu je dajalo poseben videz bodrine in mladosti. Na njem ni bilo niti sledu negibne osmanlijske dostojanstvenosti, o kateri je Daville toliko slišal in bral. Barvo in kraj obleke — oboje je imel preprosto, toda očitno skrbno izbrano. So ljudje, ki obleki in lišpu s tem, ko ga nosijo na sebi, pridajo blišč in plemenitost. Nenavadno zagorelo obličje kot pri pomorščakih, s kratko črno brado in neolikanih poševnimi črnimi in sijočimi očmi, je bilo odkrito in nasmevano. To je bil človek tiste vrste ljudi, ki z večnim smehljajem skrivajo svojo pravo voljo in v živahni zgovornosti svojo misel ali pomanjkanje misli. Vsaka stvar, katero je znal povedati, se je zdela taka, kakor da ve o nji veliko več, kot je povedal. Slehera njegova ljubeznivost in pozornost in usluga je bila videti le kot uvod, kot prvi del vsega tistega, kar je od njega še treba upati. Naj je bil človek vnaprej še tako poučen in opozorjen, se le ni mo-

Naša priprava za turistično sezono:

Pitajmo teleta na 100 in več kilogramov!

Povprečna teža telet, ki gredo v naši državi v zakolj, še vedno ni večja od 70 kg; mesarji pa želijo teleta z najmanj 80 kg teže, turistična podjetja pa še težja. Ne glede na to želje pa bi bil skrajni kmečki nesmisel, če bi ob poletnem pomanjkanju klavnih telet po eni in ob izobilju mleka na trgu po drugi strani še naprej ponujali mesarjem 60 do 80 kg težka teleta, namesto da bi jih — ravno sedaj pomladi in poleti — pridržali doma in jih potem 8 do 10 tednov stara postavili na trg s 100 do 120 kg žive teže.

Ob izobilju mleka na trgu in ob njegovi vsaki pomladi naraščajoči proizvodnji pitanje telet za turistično sezono ni noben problem. Po večstranskih kalkulacijah in rentabilnostnih računih pridejo v široki kmečki praksi trije načini pitanja telet v poštev:

● pitanje s polnim mlekom, kjer je računati na 10 l mleka 1 kg prirastka, ki pa stane šil. 19,—;

● pitanje s polnim in posnetim mlekom v povprečnem razmerju 6:6 l mleka in kjer pride kilogram prirastka na ca. 15,50 šil.;

● pitanje s polnim in posnetim mlekom v povprečnem razmerju 3:9 l, kjer pride kilogram prirastka le še na 13.— šil.

Ti trije načini se niso le po kvaliteti mesa telet izkazali kot najboljši, temveč tudi najbolj odgovarjajo glavnim variantam

kmečke prakse. S polnim mlekom bo pitel hribovski kmet, ki drugače mleko težko vnovči. Ta način je najbolj enostaven. Z njim bo — sicer nekoliko drago — dosegel najbolj kvalitetna klavna teleta. Varčnejših, a zaradi tega nekoliko kompliciranejših ostalih dveh načinov pa se bo poslužil predvsem ravninski kmet, kateremu odvzame mlekarja polno mleko takorekoč izpred vrat in mu tja postavi tudi posneto mleko. V vsakem od obeh primerov pa bo najbolje, če bo za pitanje vzel doma posneto mleko!

Kvaliteta mesa s posnetim mlekom opitanih telet je sicer nekoliko slabša od one s polnim mlekom pitanih, vendar bo konzumenta še vedno bolj zadovoljila, kakor kvaliteta 60 in 70 kg težkih telet. Poizkusi so namreč pokazali, da delna nadomestitev polnega s posnetim mlekom ne poslabša zahtevano belo barvo mesa in da so tudi ledvičke ustrezno zamažene, če je pri celotni količini mleka vsaj še 3 l polnega. Razumljivo pa je, da je treba v takih primerih vitamine, ki so v polnem mleku vezani na njegovo mast (vitamin A in D₃) nadomestiti z vitaminskimi koncentratii, in je dobro, če ti koncentratii vsebujejo tudi antibiotiko in katerih je pod imeni Wolvit, Bioplex R, Teran R, Kuhsil itd. že kar lepa vrsta na razpolago.

Vigredno štetje prašičev:

Poleti in jeseni ugoden razvoj na trgu s prašiči

Štetje 3. marca 1962 je pokazalo, da je s padcem skupnega števila za pičila 2 % število prašičev v državnem merilu ostalo isto, kot je bilo 3. marca 1961. Gledano po starostnih skupinah je najmočnejše nazadovalo število pujskov do 8 tednov starosti (—21.421), pitancev do enega leta starosti (—12.761) in brejih svinj (—8.005). Število tako imenovanih tekačev (do 1/2 leta starosti) je bilo isto, kot je bilo pred letom dni.

Gornje primerjave ob upoštevanju zaloga zaklanih prašičev na ledu, ki so nastale z marčno prekomerno ponudbo pitancev, omogočajo za poletni razvoj ponudbe in povpraševanja na trgu s klavnimi prašiči naslednjo oceno razvoja:

V prihodnjih tednih bo ponudba na trgu nekoliko popustila, v poletnih mesecih pa nikakor ne bo preseгла one v lanskem poletju. Krajevno se bo prav lahko zgodilo, da bo manjša od lanske. Nazadovanje števila pujskov do 8 tednov starosti in števila brejih svinj pa obeta, da bo jeseni ponudba manjša od lanske.

Letošnji poletni razvoj na trgu s klavnimi prašiči obeta zlasti na Koroškem ugoden razvoj in stabilne cene. Na Koroškem je namreč skupno število prašičev nasprotno lanskemu številu nazadovalo za 7,3 %, medtem ko znaša odstotek nazadovanja v državnem merilu le pičila 2 %. To in pa že sedaj začenjajoči se množični poletni turizem potrjuje pravilnost naših smernic, ki so se v zadnjih tednih glasile: Pričnimo s pitanjem odstavljenih pujskov in izkoristimo poletje in jesen, ko bo na trgu manjkalo pitanih prašičev!

so šli z razproširimi rokami, kakor da ga nosijo. Daville je zajahal. Čez plašč so mu ogrnili vezirjev kunji kožuh. Zunaj so čakali mameluki že na konjih. Sprevod je zavil po isti poti, po kateri je bil prišel sem.

Čeprav je bil Daville ogrnjen s težkim kožuhom, ga je spreletel mrz ob misli, da bo moral spet pojezditi mimo odprtih trgovin in odškrtanih lesenih mrež na haremskih oknih, med psovanjem ali preizirno množice. Vendar je kazalo, da morajo njegove prve korake v Travniku vedno spremljati presenečenja, celo prijetna. Turki v trgovinah so bili res mrki in negibni, nalašč so povešali oči, vendar iz hiš tokrat ni bilo slišati ne psokv ne pretenj. Daville, ves naježeno, je imel občutek, da ga skozi lesene mreže opazujejo številne neprijatelje in radovedne oči, toda brez glasu in giba. Zazdelo se mu je, kakor da ga vezirjev kožuh ščiti pred ljudmi, zato ga je nehote malo bolj zategnil, se vzravnaval v sedlu in tako z dvignjeno glavo prijezdil pred Baruhovo obzidano dvorišče.

Ko je naposled ostal sam v svoji topli sobi, se je usedel na trdo oblaženo klop, odpel uniformo in globoko zadihl. Bil je razburjen, hkrati pa strl in utrujen. Počutil se je prazen, top in zmeden, kakor da so ga s precejšnje višine vrgli na to trdo klop, pa se še ne more zbrati ne jasno uganiti, kje je in kaj je bilo z njim. Res, sedaj je prost, ali kaj naj počne s tem prostim časom? Domislil se je počitka in spanja, vtem pa mu je pogled obvisel na obošenem kožuhu, ki ga je maloprej dobil od vezirja; v hipu se mu je oglasila misel, kar boleča in nenadejana, da mora o vsem napisati poročilo ministru v Pariz in veleposlaniku v Carigrad. Torej mora vse vnovič preživeti in opisati tako, da ne bo preveč škodovalo njegovi ugledi in da bo blizu resnici. Ta naloga se je postavila predenj kot neprehodna gora, čez katero pa

Od 1. julija naprej:

Jedilni krompir mora biti označen

Zvezno ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo je izdalo odredbo o prometu s krompirjem. Odredba, ki bo stopila v veljavo 1. julija 1962, vsebuje predpise za trgovino s krompirjem. Po tej odredbi smeta od 1. julija 1962 trgovina na veliko in trgovina na drobno prodajati jedilni krompir le, če je ta označen s svojim imenom in s svojo kakovostjo.

Za jedilni krompir prizna odredba po njihovi kakovosti le naslednje sorte krompirja:

■ kot čvrst (masten) krompir sorte Juligold, Kipfler, Sieglinde in Stamm 61;

■ kot dokaj čvrst krompir sorte Agnes, Allerfrüheste Gelbe, Bintje, Böhmov srednjepozni, Comtesa, Erstling, Fina, Greta, Jakobi, Krassava, Oberarnbacher Frühe, Planet, Rotäugler, Sientje, Sirtema, Weinberger Schlosskipfler, Stamm 55 in Stamm 598;

■ kot močnat krompir pa sorte Ackersegen, Antje, Apla, Atlas, Cosima, Epoha, Erika, Forelle, Isola, Lerche, Lori, Majestic, Maritta, Patrones, Roter Adler, Saskia, Sussanna in Voran.

Vse druge sorte po odredbi ne spadajo v skupino jedilnega krompirja in jih je mogoče prodajati pod označbo »industrijski krom-

Novi čas radiooddaj
"Za našo vas"

Slovenska kmetijska oddaja radia Celovec »Za našo vas« je preložena. Od jutri naprej bo oddaja vsako drugo soboto od 18.25 do 18.45 ure. Ker je oddaja zelo aktualna in ker je sedaj tudi čas za poslušanje ugodnejši, priporočamo, da oddaji redno prisluhnete.

pir« ali pa »krmini krompir«. Isto velja za sorto nečisti in mešani krompir.

V trgovini na veliko je treba sortno in kakovostno označbo krompirja navesti v zaključno pismo, v tovarni in dobavni list ter na račun. V trgovini na drobno pa morajo biti gornje označbe jasno razvidne na gajbicah ter na kupih, vrečah ali vrečicah krompirja.

Okrožnica SKZ št. 5/62

Te dni je Slovenska kmečka zveza razposlala svoje okrožnico št. 5/62. Okrožnica vsebuje:

- spremembe na področju socialnega zavarovanja nastalnih kmetijskih delavcev, nezgodnega zavarovanja in kmečke rente;
- odredbo deželnega glavarja za preprečenje okuženja živine s tbc na pašah;
- novela k zakonu o kmetijskem delu;
- odredbo o zaščitnih napravah na strojih in
- razpis subvencij za nakup kmetijskih strojev.

Podrobna pojasnila dajejo poleg pisarne Slovenske kmečke zveze njeni odborniki in krajevni zaupniki.

gel znebiti vtisa, da ima pred seboj plemenitega in razumnega moža, ki ne bo samo obljubil, ampak tudi storil dobro delo, kjer koli in kadar koli ga bo mogel; obenem pa ni bilo take bistroumnosti, ki bi mogla spregledati in določiti meje teh obljub in stvarni obseg teh dobrih del.

Oba, vezir in konzul, sta navračala pogovor na tiste stvari, o katerih sta vedela, da so skrita slabost ali pa priljubljen predmet sogovornika. Vezir je statno omenjal izredno veličino Napoleonove osebnosti in njegove zmage, konzul, ki mu je Davna povedal o vezirjevi ljubezni do morja in pomorstva, je pa načentjal vprašanja, tičočna se plovbe in vojskovanja na morju. Vezir je res strastno ljubil morje in življenje na njem. Razen pritajene bolešči zaradi neuspeha v Egiptu je vezir res najhuje trpel zato, ker je bil odtrgan od morja in zaprt v te mrzle in divje planinske kraje. V najskritejšem srčnem kotičku je gojil željo, da bi nekega lepega dne nasledil svojega velikega gospodarja Kučuka Huseina pašo in kot kapudan paša nadaljeval njegove zamisli in načrte o povzdigu turške mornarice.

Po enopolturnem razgovoru sta se vezir in konzul poslovila kot dobra znanca, oba enako uverjena, da bo sta med seboj veliko dosegla, in oba zadovoljna drug z drugim in s samim seboj.

Pri odhodu je bilo še več hrupa in vrvenja. Prinesli so res dragocene krznene površnike: kunjega za konzula, suknene in lisičje za njegovo spremstvo. Nekdo je na glas molil in klical blagoslov na tega cesarskega gosta, drugi so mu odgovarjali v zboru. Višji uradniki so pospremili Davilla na sredo notranjega dvorišča, do binjektaša.* Vsi

* Binjektaš — kamen, s katerega se zajaha konja.

vendar mora. Konzul si je pokrili oči z dlanjo desne roke. Še nekajkrat je globoko zasopel in dejal polglasno:

„Ah, ljubi Bog, ljubi Bog!“

In ostal je tako zleknjen na klopi. To mu je bilo spajanje in počitek.

Kakor se godi junakom vzhodnjaških pripovedk, tako so tudi Davillovemu konzulovanju bile spočetka postavljene največje težave. Kakor da ga je naskočilo vse, hoteč ga preplasi in odvrti s poti, na katero je stopil.

Vse, kar ga je doletelo v Bosni, in vse, kar je prihajalo od ministrstva, poslaništva iz Carigrada in od poveljnika v Splitu, je bilo ravno narobe od tistega, kar so mu ob odhodu rekli v Parizu.

Po nekaj tednih se je iz Baruhove hiše preselil v poslopje, namenjeno za konzulat. Uredil in opremil je tri sobe, kakor je vedel in znal, in živel sam s služabniki v tej pusti in velikanski hiši.

Na poti v Bosno je moral ženo pustiti v Splitu pri neki francoski družini. Pričakovala je tretjega otroka in v takem stanju je ni mogel vzeti s seboj v neznano turško mesto. Po porodu je gospa Daville le počasi in stežka okrevala in je bilo treba njen odhod iz Splita venomer odlašati.

Daville je bil navajen družinskega življenja in doslej še nikoli ni bil ločen od žene. V sedanjih razmerah ga je ta ločitev še posebno težila. Osamljenost, nered v hiši, skrb za ženo in otroke — to ga je iz dneva v dan huje mučilo. Gospod Pouqueville je zapustil Travnik že po nekaj dneh in odpotoval dalje na Vzhod.

(Se nadaljuje)

za oddih in razvedrilo

CAROLA SCHRÖTER:

„Kje si, Pierre?“

Nič hudega slutec sem bila stopila k vratom, ko je pozvonilo. Odprla sem in stala je pred menoj.

»Reginal« sem vzklila. Iz mojega glasu je bilo presenečenje in strah. Regina se je rahlo nasmehnila.

»Henriette!« je dejala in nič več.

Pomagala sem ji sleči plašč.

»Kaj počneš tukaj, v Bernu, Regina?« sem jo vprašala.

»Oh, — samo na majhnem potovanju po Švici sem. Pa sem se spomnila tvojega naslova. Nekoč v Berlinu, pri nas doma, si ga omenila — ali se spominjaš?«

Čutila sem, kako se mi tresejo roke.

»Lepo od tebe, da si se spomnila na mene. Vstopi, vstopi in bodi kot doma.«

Usteti se moram, sem si pravila, usteti in pričeti razgovor, moram! Nisem si mogla predstavljati, da jo bom še enkrat videla. Iz Berlina prihaja...

Regina je govorila tiho in sunkovito kakor otrok. Še vedno je imela tiste zasanjane oči kot takrat v Berlinu. S svojo kratko pričesko je še bolj mlada...

Pripovedovala mi je o svojem potovanju in o incidentu pri carinskem pregledu. O Berlinu pa ni govorila...

Končno sem se zbrala.

»In Bertold? Si sama tukaj?«

»Da, sama sem. Vedno sem sama.«

Naprej nisem spraševala. Zadostovalo mi je, ko je dejala: »Vedno sem sama.«

Molčala sem. Toda molk me je mučil. Kradoma sem pogledala na uro. Še slabo uro, potem pa...

Regina si je prižgala cigareto. Nenadoma je vprašala:

»Povej, Henriette, se še spominjaš Pierra?«

S kovinskim zvokom je padel pepelnik na tla. Namenoma sem ga bila sunila z mize.

»Da,« sem dejala, medtem ko sem se sklonila, da ga pobrem, pa nič več.

Vstala sem in prižgala radio. Delala sem se, kot da slušam plehke melodije. Toda v mislih nisem bila več v Bernu, niti v lepem in negovanem stanovanju, kjer sem upala, da je varno pred vsemi viharji. V svojih mislih sem bila ponovno v Berlinu...

Bilo je takrat, med vojno, v Berlinu.

Mala, nežna Regina je s svojim možem, veliko starejšim slikarjem Bertoldom, stanovala v prostornem ateljejskem stanovanju. Takrat sem študirala petje in sem pripadala ožjemu krogu znancev obeh zakoncev.

Cez dan je Regina delala v pisarni; kajti denarja nikoli ni bilo dovolj. Bertold je prodal le še malo svojih slik, kljub temu, da je živel v utvari, da je velik slikar. Zato je nekako samo po sebi bilo umevno, da je žena služila denar tudi zanj.

Tako rekoč je Bertold pripeljal Pierra kar v zakon. Pierra, tega tihega in pametnega človeka. Z jeklenim okvirjem za očala, ker ni imel denarja za roževinastega, obutega v stare copate, ker je moral paziti na čevlje — ne, zato, ker njegovih korakov ni smel slišati nihče od nepoklicanih. Človeka z vse preveč dolgimi črnimi lasmi, ker se je le redko odplazil do brivca, zvečer, ko je bil že mrak, Pierre, brez dokumentov, brez živilskih nakaznic, brez imena. Niti mi, najbližji prijatelj družine, nismo vedeli, kako se Pierre pravzaprav piše. Bil je enostavno »Pierre«, ker je namesto Regine pospravljaj sobe. Bil je »Pierre«, ker je namesto nje kuhar, opravljal hišna dela in ji grel copate v tisti na premožu silno revni zimi, ko je vsa premražena prihajala iz pisarne domov.

Bertold se je Pierru smejal, kadar ga ni bilo v sobi. Kasneje, ko je opazil, kako se Regina vsakič stresla, čim je slišala njegov smeh, se je smejal tudi takrat, ko ga je Pierre lahko slišal.

Večkrat sem si razbijala glavo, kaj neki je premamilo Bertolda, da je Pierra, tega zasledovanega človeka, vzel k sebi in izpostavil sebe in ženo s tem dejanjem v nevarnost. Bertold je bil sovražnik takratnega časa, to je bilo kot pribito. Morda je imel tudi dobro srce, morda pa je užival v vzvišenem občutku, da je gospodar človeškega življenja — in to gospodar nad življenjem in smrtjo.

Bilo je neke noči, ko je Regina več ur sedela svojemu možu za model. Zeblo jo je, bila je utrujena, kajti naslednje jutro je morala zgodaj iz postelje, njen dan je bil dolg in naporen.

»Konec je za danes,« je dejal Bertold in jo poljubil na golo ramo. »Kmalu bova bogata. Potem bom lahko imel plačane modele in tebi ne bo potrebno sedeti.«

»Kaj pa je, Bertold?«

»Kaj naj bi bilo? Imam idejo, čudovito idejo! Nikar se ne brigaj zanj. Boš že videla!«

Regina je pri tem stresel mraz. Čas, ko je slepo zaupala Bertoldovim idejam, je že zdavnaj minil.

In prišlo je do tistega. Bertold je pokazal Regini debelo mapo s karikaturami ter ji jo položil v naročje.

»Od kdaj pa rišeš karikature?« ga je vprašala Regina.

»Jaz?« se je zaničljivo zasmejal. »To so Pierrove karikature! Samo podpisan sem jaz: kajti JAZ ponujam te zadeve časopisom. Delava pol na pol. To je tisti veliki posel, ljubi otrok, o katerem sem ti pred kratkim pravil.«

»Velik« posel je cvetel.

Pierre je delal noč za nočjo. Podnevi je bilo preveč nevarno. Bertold je imel veliko obiskov, ki bi lahko presenetili Pierra pri risanju. Kadar je zazvonil zvonec, je izginil v svoje skrivališče na podstrešju. Regina ga je slišala, kako je kašljal. Zelo pogosto je zadnje čase kašljala. Toda ni imel poguma, da bi šel k zdravniku. Regina je gledala, kako je postajala njegova obleka vedno bolj zguljena, kako je bil potreben novega perila in nogavic.

Pierre pa se je smehljaj, kadarkoli je videl Regino. Nikdar pa ni prenehal prav na tiho skrbeti zanj, ter ji lajšati vsakodnevne opravke. Potem pa je prihajal Bertold z dragimi darili, ki so bili namenjeni Regini. Torbica, nogavice, obleka.

»Toda, Bertold,« se je ojunčila in rekla, »kaj si dal Pierru denar? Toliko ti vendar ne pripada?«

»K vragu, to so moje zadeve. To te nič ne briga, pravim ti, nič te ne brigal! Čudno je, kako skrbiš za Pierra, kadar ti prinašam darila. Zelo zanimivo.«

Bertold je stisnil oči, da mi je bilo — ko sem nekoč bila priča prepira — kar mrz.

Ostalo je pri tem: Pierre ni dobival nič denarja. In Regina se ga iz sramu niti pogledati ni upala, kadar je sključen sedel nad svojimi risbami.

Vse bi se dalo prestati, če se nenadoma ne bi pojavil Rihard, Bertoldov brat, ki se je javljal samo takrat, kadar je vohal denar.

Ko sem ga prvič videla, sem se zdrznila ob njegovem prebadajočem pogledu, ki je poplesaval po vseh kotih. Rihard je stikal po stanovanju kot grozeča senca. Vohal je po vseh koncih stanovanja, prilastil si je celo ključ od stanovanja. Kot z nekim čudežem se vse doslej ni srečal s prikritim stanovanjem.

BERT ASTOR:

Maščevanje

Na svelu živijo mirni in manj mirni ljudje. Gospod Russel ni bil miren človek. Gospod Masadorian, ki je stanoval pod njim, bi lahko o tem prepeval lepe pesmi. Toda on ni pel. Kajti tisti, ki je pel, je bil gospod Russel. Pel je zgodaj zjutraj in pozno v noč. Ponoči ni pel. Ponoči je premeščal pohištvo. Očitno je dobival gospod Russel ponoči najboljše ideje, kako bi lahko pohištvo v svojem stanovanju najlepše na novo razpostavil. In gospod Masadorian je trpel zaradi teh najboljših idej gospoda Russela.

Toda to še ni bilo vse. Če gospod Russel trenutno ni prepeval s krepkim basom »En starček je živel« ali pa parodiral gospo Meneghini Callas in če slučajno ni pravkar vlekel težak predmet po tleh, ki bi moral biti, vsaj po šumih sodeč, težka oklopna blagajna — se je izživljal z razširjanjem drugačnih glasov v svojem stanovanju.

Spočetka sploh ni uspevalo gospodu Masadorianu kljub najbolj pozornemu poslušanju uganiti, kako gospod Russel povzroča vse te glasove. Zjutraj ob petih, na primer, je gospod Russel vstal in izstrelil dva strela. Po nekaj trenutkih je nato vključil ojačevalno napravo — takšno, kakršne uporabljajo na olimpijskih stadionih pri športnih prireditvah. Preko te ojačevalne naprave je nato gospod Russel očitno prenašal reprodukcijo magnetofonskega traku s posnetki niagarskih slapov. Takoj nato je spustil v vagon točno nad glavo gospoda Masadoriana srednje veliko pnevmatično kladivo, da bi lahko nato ob zaključku z vso silo zalučal po tleh železno palico.

cem. Tudi Bertold se je napram bratu obnašal previdno, vedel je, kar smo vedeli vsi: Rihard je bil sposoben vsega. Če bi odkril Pierra — bi to pomenilo konec za vse nas. Pa tudi konec »velikega« posla.

Kako dolgo bo to stanje še mogoče? Regina je dan in noč lebдела v strahu.

»Te je strah zaradi Pierra?« je vprašal Bertold s krivim pogledom in razumeli smo ga, kajti Bertold bi poslal Pierra že zdavnaj k vragu, če ne bi bilo tistega »velikega« posla.

»Nič bolj kot tebe, Henriette, nas vseh,« mu je Regina odgovorila tiho.

»Kar nič vas naj ne bo strah zaradi mene,« je tiho dejal Pierre Regini.

Zazrl se je v tla in opazila sem, kako ga je treslo.

»Pierre,« sem dejala takrat, »če nekoč ne boste vedeli ne naprej in ne nazaj — jaz imam dom v Bernu, v Švici.« In povedala sem mu naslov. Moj naslov v Bernu.

Videla sem, kako je Pierre pogledal Regino. Bil je pogled živali, zaprte v kletki in hlepeče po svobodi. Vstal je in šel iz sobe.

Atmosfera v stanovanju, visoko nad berlinskimi strehami, je postajala iz dneva v dan neznosnejša. Vsi mi smo čutili: Bertold je sovražil Pierra. Zaradi njegove tihe vdanosti Regini.

Tedaj smo doživeli tisto noč. Vsi smo povečerjali in se trudili razviti pogovor o slikarstvu. Tedajci so se odprla vrata in Rihard je stal sredi med nami. Nikogar ni videl, samo Pierra.

»Kaj te ne iščejo?«

Vsi smo otrpnili. Pierre je postal blede kot rjuha.

»Da, iščejo me.«

Zatulila je sirena. Letalski alarm. Stekli smo v klet. Pierre je moral zaradi ljudi ostati v stanovanju, tam zgoraj v petem nadstropju. Vedno smo mislili nanj, kako stoji za dimnikom. »Za dimnikom je varno,« je po navadi pravil.

Kako hitro je vse šlo. Zadetec je bil zelo blizu. Zmeda in šok, ki ga je dobil Rihard. Kričal je kot na raznju.

Odvlekli smo ga v atelje. Ko je Rihard zagledal Pierra, se je iztrgal iz naših rok in planil nadenj, pri tem pa kričal: »Ti si vsega kriv! Letalcem dajš znake in mi moramo končati v kletih!«

Bi bil brez uma in ni ga bilo mogoče držati. Planil je ven in kričal: »Na policijo grem.«

*

Kar se je potem zgodilo, vidim le še v motnih obrisih. Vidim Regino, kako stoji z dvignjenimi rokami pred Pierrom in ga prosi: »Proč morate! Takoj! Prosim, pojdite. Vse nas boste spravili v nesrečo, če vas najde policija.«

Videla sem, kako je Pierre s tresočimi rokami prijel klobuk, ki mu ga je ponudil Bertold, ne da bi trenil z očmi. Potem je Pierre vzel svojo pipico. Mrzla je bila in prazna. Še enkrat se je obrnil k Regini. Z očmi je objel njeno vitko postavo. Poslovil se je z enim samim pogledom.

Potem je Pierre izginil. Za vedno. Požrla ga je noč.

In sedaj sedi pri meni Regina, v mojem stanovanju v Bernu. In Regina govori o Pierru.

»Imela sem upanje, da morda več kaj o njem,« je govorila. »Morda sem Pierra naglala v negotovost ali smrt. Morda sem kriva njegove smrti? Ni bilo potrebno, da smo ga takrat spodili. Rihard si je na cesti zlomil nogo, prišel je v bolnišnico in dolge mesece ga ni bilo k nam...«

Tako je sedaj Regina sedela pred menoj. Pierrova neizpolnjena, tiha ljubezen. To sem morala vedeti. Kajti jaz sem Pierrova žena. Njegova poročena žena, v katere švicarskem domu je takrat našel novo domovanje, novo domovino.

Misli so se vrtele v zmešanih krogih. Zatajila strahu za svojo tiho srečo, Pierra. Hodel sem odsloviti Regino, nisem ji nikdar želela povedati, kako se je končalo. Kajti vsako minuto je moral priti Pierre domov. Potem se bo odločilo, kako trdna je bila vez med nama v teh zadnjih letih...

In potem je Pierre resnično stal pred nama.

»Pierre!« je kriknila Regina brezmejno presenečena.

»Regina!« je dejal Pierre in se sklonil nad njeno roko. Položil je roko okoli mojih ramen in tiho dejal: »Regina je morda edina od nas, ki se v zadnjih letih ni nič spremenila.«

Njegov glas je zvenel mirno, kakor običajno. Prijazno, pa čeprav malo presenečeno me je pogledal, ko sem se pričela nenadoma smejati in ko sem osvobodeno vzklila: »To svidenje moramo dostojno proslaviti! Ali mi je presenečenje uspelo, Regina?«

»Kar se presenečenj tiče, je velika,« je dejal Pierre smehljaje in me z roko pogladil po laseh. Potem se je odpravil, da poišče ključ od vinske shrambe.

pove ali brž ko je vključil svoje pnevmatično kladivo, je pričel gospod Masadorian s svojimi maščevalnimi ukrepi. Zaigral je eno gospodu Russelu — eno ploščo namreč, eno izredno glasno in lepo jazz-ploščo. Pri tem je naravnal svoj gramofon na največjo možno jakost, tako da so trepetala stekla v oknih in je preproga vibrirala. Potem je gramofon zopet odstavil in poslušal učinek svojega maščevanja. Kaj naj povemo: gospod Russel je dalje prepeval »En starček je živel...«, sproževal strele, spuščal niagarske slapove iz vseh cevi hkrati in razbijal s svojim pnevmatičnim kladivom tik nad glavo gospoda Masadoriana.

Toda gospod Masadorian ni popuščal. Ta gospod Russel je slednjič moral priti k pameti in spoznati, kako lahko trpi človek zaradi takšnega ropotanja, ki prihaja zgodaj zjutraj ali pozno ponoči iz tujega stanovanja. Ves dolgi teden je prenašal gospod Masadorian trušč svojega maščevalnega pohoda. Potem pa je bil s svojimi živci tako na kraju, da je moral svoj gramofon za nekaj dni ustaviti.

Nekega jutra je srečal nato gospoda Russela pred hišnimi vrati.

»Dober dan,« je dejal gospod Russel, »kako se kaj imate?«

»Hvala,« je zamrmral gospod Masadorian mrko.

»Škoda,« je dejal gospod Russel.

»Kaj je škoda?« je vprašal gospod Masadorian.

»Da ne igrate več svojih lepih plošč. Jaz pa sem že upal, da si boste nabavili kakšne nove. Veste — tako zelo rad imam jazz!«

Še tega dne je objavil gospod Masadorian v časniku oglas pod rubriko: »Iščem stanovanje!« — pod geslom »Stara hiša, z debelimi zidovi...«

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav na 10.10 Za gospodinjstvo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 5. 5. 8.00 Otroški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrt — 8.15 Orkestrski koncert — 14.15 Pozdrav na 15.30 Roman — 16.00 Iz vseh dolin zveni... — 16.30 Za delovno ženo — 17.10 Lepa melodija — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 „Florentinska tragedija“, opera — 21.20 Komorna glasba.

Nedelja, 6. 5. 7.00 Jutranje melodije — 9.05 Orkestrski koncert — 11.00 Dunajski zajtrk z glasbo — 14.30 Pozdrav na 16.45 Prenos nogometne tekme Avstrija-Bolgarija — 17.45 Igra orkestrski Mantovani — 18.00 Samo veselje z glasbo — 19.45 Godba na pihale — 20.15 Literarni večer.

Ponedeljek, 7. 5. 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koraki knjižni kotiček — 16.00 Glasba na tekočem traku — 17.10 Popoldanski koncert — 18.25 Za vas? — Za vse! — 18.35 Mladina in film — 19.00 Dober večer dragi poslušalci — 20.15 In kaj menite vi? — 20.30 Rumeni ponedeljek — 21.15 Staraevstrijska slikanica — 21.45 Glasbene specialitete.

Torek, 8. 5. 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Jutranji koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 16.00 Non stop-glasba — 17.10 Glasba ob petih — 18.35 Knjižne novosti — 19.00 Srečna Avstrija — 20.15 Oskar Wagner: Otroške sanje — 20.30 Radijska igra.

Sreda, 9. 5. 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Glasba za mladino — 16.00 Glasba na tekočem traku — 17.10 Popoldanski koncert — 18.00 Koraki pesmi — 18.15 Pomoči vsako potrebuje — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Orkestrski koncert.

Četrtek, 10. 5. 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Igra celovški komorni orkester — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Posebej za vas — 16.00 Non stop-glasba — 17.10 Popoldanski koncert — 18.35 Mladina v poklicu — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Tiha pota — 21.10 Koraki narodne pesmi.

Petek, 11. 5. 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Glasba na tekočem traku — 17.10 Plesna glasba ob petih — 18.00 Godba na pihale — 18.15 Pestro mešano — 20.15 Halal Teenagerji! — 21.00 Popevke.

DRUGI PROGRAM:

Sobota, 5. 5. 7.20 Jutranja glasba — 8.20 Veselo igranje — 9.45 Zabavni zvoki — 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Ljudska glasba — 13.30 Pet minut agrarne politike — 14.00 Glasba ne pozna meja — 14.30 Dunajske viže — 15.15 Iz parlamenta — 15.30 Glasba na tekočem traku — 17.10 Lepa pesem — 18.50 Pestro mešano — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.35 Popevke se vršijo — 20.00 Vseh devet — 20.45 Pisan večer — 22.20 Popevke.

Nedelja, 6. 5. 7.05 Godba na pihale — 8.15 Kaj je novega? — 9.45 Klavir v ritmu — 10.10 Glasbena pestrost — 11.15 Koncert Dunajskih filharmonikov — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Moderna zabavna glasba — 15.00 Jazz na potovanju — 16.00 Glasba na tekočem traku — 18.00 Monte-Carlo-Rendezvous — 19.10 Teden dni svetovnih dogodanj — 19.30 Melodije in ritmi — 20.00 Lepi glasovi, lepe viže — 21.15 Glasbena slikanica.

Ponedeljek, 7. 5. 6.10 Z glasbo v dan — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Klavir v ritmu — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.25 Sedobni avstrijski komponisti — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Zljudbujene gosli — 16.00 Otroška ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Vesela melodije — 19.30 „Romeo in Julija“, opera.

Torek, 8. 5. 7.20 Jutranja glasba — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Znanj orkestri — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Glasbena družinska kronika — 16.30 Življenje se začne pri šestdesetih — 17.10 Kulturne vesti — 18.00 Glasba za delopust — 20.30 Dunaj, prelepo mesto.

Sreda, 9. 5. 7.20 Jutranji koncert — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Popoldanski koncert — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sedobni avstrijski komponisti — 15.00 Šolska oddaja — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Domači zdravnik — 18.00 Operatne melodije — 19.30 „Nova zgradba“ — 20.00 Operatne melodije za vršijo — 21.10 Seino-Donava.

Četrtek, 10. 5. 6.10 Z glasbo v dan — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Komorna glasba — 14.15 Znanj orkestri — 15.00 Šolska oddaja — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Glasba za delopust — 19.30 Koncert.

Petek, 11. 5. 8.10 Da, to je moja melodija — 9.05 Šolska oddaja — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Glasba Nika Dostala — 16.00 Otroška ura — 16.30 Narodne pesmi — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Glasba razveseljuje — 20.35 Služna igra — 21.00 Veler in valovi — 21.25 Tretje znamenje.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

12.15 Kmetijski nasveti ali Radijska kmečka univerza
Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik

Sobota, 5. 5. 8.05 Pošarek v mladinski glasbeni redakciji — 8.35 Glasba ob delu — 9.25 Glasba iz babilonske predalnice — 10.15 Od tod in ondod — 11.00 Iz starih italijanskih oper — 12.05 Deset minut s kmečko godbo — 13.30 Morda je to vaša melodija — 14.00 Arije iz francoskih oper — 14.35 Voščila — 15.20 Napotki za turiste — 15.25 Igra klarinetist Miha Gunzek — 15.40 Mariborski komorni zbor — 16.00 Vsak dan za vas — 17.50 Les Paul in njegove kitare — 18.45 Okno v svet — 19.05 Zda pa kar po domače — 20.00 Za prijeten konec tedna.

Nedelja, 6. 5. 6.00 Z vedro glasbo v nedeljsko jutro — 8.40 V glasbeni sobi Marijana Kozine — 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden — 9.45 „Rdeči mak“ — 10.00 Še pomnite lovareži — 10.30 Pisan glasbeni dopoldan — 11.50 Melodije za dober tek — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Slovenske narodne — 14.15 Voščila — 15.30 Pojela Rudolf Franci in Ladko Korošec — 16.00 Humoreske tega tedna — 16.20 Melodije za nedeljsko popoldne — 18.30 Športna nedelja — 19.05 Petnajst minut lepih melodij — 20.00 Izberite melodijo tedna — 20.45 Zabavni orkester Hugo Winterhalter — 21.10 Koncert solistov ljubljanske opere.

Ponedeljek, 7. 5. 8.05 Simfonična malineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Naš zabavni kaleidoskop — 10.15 Slovenski operni pevci — 11.35 Glasbene razglednice — 12.05 Viški fantje igrajo — 12.25 Melodije ob 12.25 — 14.00 Vrtime vam ploščo za ploščo — 14.35 Voščila — 15.20 Iz Lisztovega opusa — 15.40 Literarni sprehod — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 55 minut za ljubitelja operne glasbe — 19.05 Naši mladi glasbeni umetniki — 20.00 Koncert mešanega zbora Slovenske filharmonije — 20.55 Kulturna tribuna — 21.38 Mali ansambli v plesnem ritmu.

Torek, 8. 5. 8.05 Vokalni kvintet „Kranjčani“ — 8.25 Naš zabavni kaleidoskop — 10.15 Izberite melodijo tedna — 12.05 Zadovoljni Kranjci so v gosteh — 12.25 Melodije ob 12.25 — 13.30 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 13.50 Melodije na tekočem traku — 15.20 Harla in vibrafon — 15.30 V terek na svidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 18.10 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe — 18.45 S knjižnega trga — 20.30 Radijska igra.

Sreda, 9. 5. 8.05 Iz Wolf-Ferrarijevih „Grobijanov“ — 8.35 Dvajset vedrih minut — 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb — 10.15 Orkestrska glasba — 11.15 Človek in zdravje — 11.25 Popevke in ritmi — 12.05 10 minut z Veselimi hribovci — 12.25 Melodije ob 12.25 — 14.35 Morda je vmes vaša melodija? — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Šoferjem na pot — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Iz studiov naših radijskih postaj — 21.00 Pojoči mozaik — 22.15 Po svelu jazz.

Četrtek, 10. 5. 5.00 Dobro jutro — 8.30 Naš zabavni kaleidoskop — 9.40 Pet minut za novo pesmico — 10.15 Od tod in ondod — 11.00 Slovenske narodne pesmi — 11.30 Arije iz oper — 12.05 Dalmatinske narodne pesmi — 13.30 Pisanj zvoki izpod zelenega Pohorja — 13.50 Fantazija in ples — 14.05 Radi bi vas zabavali — 14.35 Voščila — 15.20 Deset minut opernih napevov — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.45 Kulturna kronika — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Kvintet George Shearing z orkestrom in zborom — 21.00 Literarni večer.

Petek, 11. 5. 8.05 Poje učiteljski pevski zbor „Emil Adamič“ — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe — 10.35 Sestanek z orkestrom Ray Martin — 11.35 Do dvanajstih pa nekaj melodij za dober tek — 12.05 Ljubljanski oktet poje slovenske narodne pesmi — 12.25 Melodije ob 12.25 — 13.30 Poje baritonisti Tito Gobbi — 14.35 Pri skladatelju Janku Ravniku — 15.20 Godala in zabavni zbori — 15.45 Jezikovni pogovori — 17.05 Iz del jugoslovanskih avtorjev — 18.10 Za vsakogar nekaj iz arhiva Slovenskih narodnih pesmi — 19.05 Panorama popevk in lepih melodij — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.35 Spoznavajmo svet in domovino — 21.35 Ob zvokih zabavne glasbe — 22.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Nedelja, 6. 5. 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 7. 5. 14.15 Poročila, objave. Pregled sporada. — Pogled v sodobno svetovno slovstvo — 18.00 Ekumenski koncil.

Torek, 8. 5. 14.15 Poročila, objave. — Koraki kulturni pregled.

Sreda, 9. 5. 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 10. 5. 14.15 Poročila, objave. — Valček, polka in vesela pesem.

Petek, 11. 5. 14.15 Poročila, objave. — „Mamica moja...“

Sobota, 12. 5. 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 386,1 ali 980 Kc/sk.

Sobota, 5. 5. 14.40 Pojela Beli Jurkovič in Marjana Deržaj — 15.30 „Stanovanje št. 14“, igra — 17.45 Dante Alighieri: Božanska komedija — 18.30 Jazz panorama — 19.00 Pomenek s poslušalkami — 20.00 Športna tribuna — 20.40 Ljubljanski zbor „Emil Adamič“.

Nedelja, 6. 5. 9.00 Kmetijska oddaja — 11.30 Za najmlajše — 14.45 Sestanek s Srečkom Dražilom — 16.00 Popoldanski koncert — 17.00 Za smeh in dobro voljo — 21.00 Ljudska opravila in opasila: Florjanovo — 21.30 Zagrebški godalni kvartet — 22.00 Nedelja v športu.

Ponedeljek, 7. 5. 18.00 Italijanska po radiu — 18.30 Glasba iz 18. stoletja — 19.00 Znanost in tehnika — 20.30 Richard Wagner: „Tannhäuser“, opera.

Lepo stanovanje nudim slovenski družini. Žena naj bi pomagala tudi pri delu na polju. — Sturm, Lipa pri Vrbi.

Austria — Ujpest (Madžarska) 0:0. Na dunajskem stadionu je jesenskemu prvaku uspelo doseči neodločen rezultat. Hirschrödt [7] zadene vratnico.

SPORTNI VESTNIK

NOGOMET

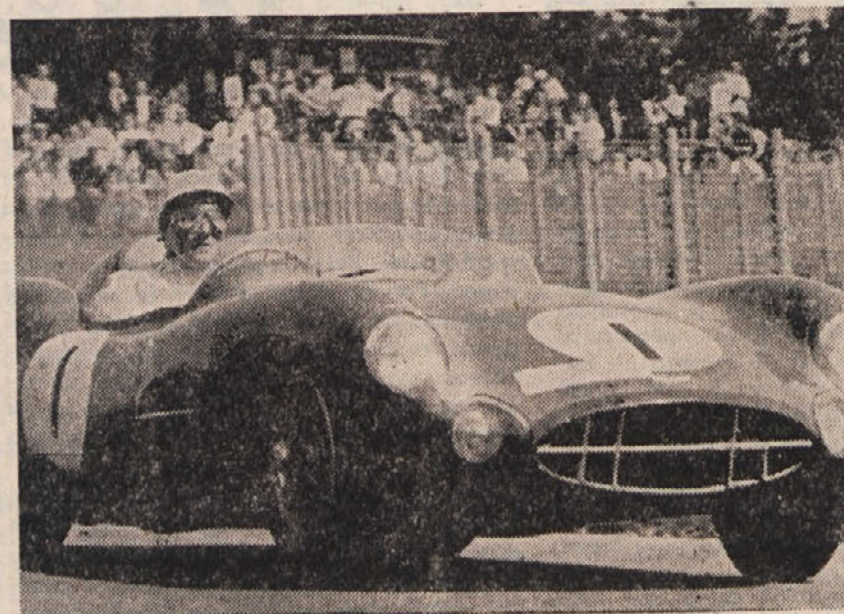
EVROPSKA MLADINA NA TURNIRJIH

Pretekli teden so se na dveh turnirjih pomerila izbrana mladinska moštva evropskih držav. V Bruslju je zmagala reprezentanca belgijskih visokošolcev pred zastopstvom Jugoslavije, Nemške demokratične republike, Avstrije, Sovjetske zveze in Velike Britanije.

Prizorišče najbolj pomembnega mladinskega turnirja Mednarodne nogometne federacije je bila Romunija. V glavnih mestih se je ob nenavadno visokem številu gledalcev borilo za najvišja mesta 19 evropskih reprezentanc. V polfinalu je Romunija premagala Turčijo s 4:0, Jugoslavija pa CSSR s 6:2. V finalni tekmi je nato Romunija ob gromovitem vzpodbujanju 70.000 domačih gledalcev obvladala Jugoslavijo s 4:1. Avstrijsko zastopstvo kot edina ekipa ni doseglo nobene zmage.

Naslednjo nedeljo se bosta na Dunaju pomerili nogometni reprezentanci Avstrije in Bolgarije. Bolgari sicer v evropskem nogometu ne pomenijo veliko, vendar jim je v kvalifikaciji za svetovno prvenstvo uspelo izločiti Francijo. Če bo avstrijsko moštvo ponovilo igro z gostovanjem po britanskem otoku, lahko pričakujemo visok poraz bolgarske ekipe.

V pripravi za svetovno prvenstvo v nogometu je bilo do sedaj doseženo že precejšnje število presenetljivih rezultatov. Enajstotica Urugvaja, ki nastopa v skupini skupaj z Jugoslavijo, Kolumbijo in SZ, je na gostovanju po Evropi zapustila izredno slab vtis. V zadnji tekmi je v Moskvi katastrofalno izgubila proti odličnim Rusom s 5:0. Tudi Kolumbiji so v srečanjih proti povprečni Mehiki dvakrat izgubili. Vse kaže, da bo odločitev v tej skupini padla v dvoboju SZ — FLRJ.

Stirling Moss je eden najuspešnejših avtomobilskih dirkačev na svetu. Trenutno leži v bolnici kot žrtev svojega 20. nesreča.

„Čebelica“ - zbirka otroških slikanic

● PRAVLJICA O KATARINI ● HANKINA IGLA ● HRUŠKA ● MOJCA POKRAJČULA ● HIŠNIKOV DAN ● V OBROČU ● KAKO ŽIVE VELIKANI ● KDO JE NAJMOČNEJŠI? ● DEČEK JARBOL ● BRANKO, MORJE IN ŠE KAJ... ● KDO BO ZATOŽIL? ● SKAVT PETER IN DOBRA VOLJA ● KJE SO STEZICE ● TRIJE VELIKANI

Vsaka slikanica prinaša izbrano pravljico, pripovedko, povestico ali poučen sestavek iz domače ali svetovne literature.

Posamezna knjiga, vezana v debel karton, stane samo 8 šilingov

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

Knjige lahko naročite tudi po pošti.

TELEVIZIJA

Sobota, 5. 5. 19.05 Kaj vidimo novega? — 20.20 Kratki film — 20.30 „Črni Peter“.

Nedelja, 6. 5. 17.00 Za otroke od 11. let — 17.30 Film — 18.00 Za družino — 20.15 Opera.

Ponedeljek, 7. 5. 19.35 Pri zdravniku rož — 20.20 Kratki film — 20.30 Sport — 20.50 Enaindvajset.

Torek, 8. 5. 19.35 Za filateliste — 20.20 Kratki film — 21.20 „Kdor je že enkrat jedel iz kotlička“, film — 22.00 Za obletnico konca druge svetovne vojne.

Sreda, 9. 5. 17.00 Za otroke od 5. let — 17.50 Sekira v hiši... — 19.35 Slike iz Avstrije — 20.10 Kratki film — 20.20 „Kdor je že enkrat jedel iz kotlička“, film.

Četrtek, 10. 5. 19.35 Sport — 20.20 Kratki film — 20.30 „Kdor je že enkrat jedel iz kotlička“, film.

Petek, 11. 5. 19.35 Slike iz Avstrije — 20.20 Kratki film — 20.30 Prenos iz Raimundovega gledališča: „Prärie-Saloon“.